

**Our Freedom
& Yours**

EURO-ATLANTIC FORUM
ON DEMOCRACY AND SECURITY

Instytut Studiów Strategicznych w Krakowie

30 lat historii

**Instytut
Studiów
Strategicznych
w Krakowie**

30 lat historii

Łukasz Fyderek
Agnieszka Pawnik
Anna Szymańska-Klich

Instytut Studiów Strategicznych w Krakowie

30 lat historii

Kraków 2024

© Copyright by Instytut Studiów Strategicznych w Krakowie
& Księgarnia Akademicka, 2024

pod redakcją
Anny Szymańskiej-Klich

Opracowanie redakcyjne
Justyna Zdziennicka

Projekt okładki
Marta Jaszczuk

Niniejsza publikacja powstała w ramach projektu prowadzonego
przez Instytut Studiów Strategicznych
„Wolność Nasza i Wasza” („Our Freedom and Yours”)

ISBN 978-83-8368-141-2 (druk)
ISBN 978-83-8368-143-6 (pdf)

<https://doi.org/10.12797/9788383681436>

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43
e-mail: publishing@akademicka.pl
<https://akademicka.pl>

Euroatlantyckie Forum Demokracji i Bezpieczeństwa. Wolność Nasza i Wasza Kraków, 10-11 września 2023

Euroatlantyckie Forum Demokracji i Bezpieczeństwa, flagowe wydarzenie organizowane przez Instytut Studiów Strategicznych w Krakowie, w 2023 roku odbyło się pod hasłem „Wolność Nasza i Wasza”. W trakcie forum świętowano również jubileusz trzydziestolecia działalności Fundacji Instytut Studiów Strategicznych.

Zagadnienia podejmowane na forum koncentrowały się wokół kwestii identyfikacji i analizy trendów, zmian, które wpływają na systemy polityczne w regionie Europy Środkowej i Wschodniej oraz Eurazji. Wiele z tych zjawisk stanowi bezpośrednie zagrożenie dla demokratycznego porządku ustrojowego państw oraz ładu międzynarodowego opartego na zasadach. Katalog zagrożeń jest szeroki i obejmuje tendencje autorytarne i populistyczne, agresje zbrojne, wojny handlowe czy agresywne działania państw autorytarnych w zakresie dezinformacji, sabotażu i walki kognitywnej. Rok 2022 był dla regionu punktem zwrotnym – przede

wszystkim dla mieszkańców zaatakowanej przez Rosję Ukrainy, ale także dla europejskiej polityki. Długoterminowe skutki wojny dla Ukrainy i reszty świata nie są jeszcze znane, ale nie ulega wątpliwości, że wojna ta wpływa na międzynarodowy rozkład sił. Porządek międzynarodowy późnej epoki postzimnowojennej, jaki znaliśmy do tej pory, jest właśnie redefiniowany.

Euroatlantyckie Forum Demokracji i Bezpieczeństwa „Wolność Nasza i Wasza” składało się z dwóch części. Pierwsza część to dwudniowa międzynarodowa konferencja, która miała miejsce w dniach 10 i 11 września w Auditorium Maximum UJ w Krakowie. Druga to Szkoła Młodych Liderów, w trakcie której przedstawiciele społeczeństw obywatelskich brali udział w seminariach, warsztatach i wizytach studyjnych zorganizowanych przez Fundację Instytut Studiów Strategicznych.

Forum składało się z 11 paneli poświęconych różnym zjawiskom związanym z kondycją demokracji w Polsce, w regionie i na świecie. W pierwszym dniu skoncentrowano się na kwestiach odnoszących się do demokracji. Prezes Fundacji Instytut Studiów Strategicznych Anna Szymańska-Klich rozpoczęła tę część forum wystąpieniem, w którym podkreśliła, jak ważna w trzydziestoletniej historii Instytutu jest refleksja nad demokracją w różnych jej przejawach oraz edukacja obywatelska, kierowana zarówno do obywateli Polski, jak i innych krajów Europy Środkowej i Wschodniej. Prezes zaakcentowała długoletnie zaangażowanie Fundacji w projekty wspierające kształtowanie ukraińskiego i białoruskiego społeczeństwa obywatelskiego.

W pierwszym panelu, poświęconym zagrożeniom politycznego przywództwa w czasach niepokoju, wzięli udział: Hans-Gert Pöttering – były przewodniczący Parlamentu Europejskiego oraz były szef Fundacji Konrada Adenauera, Agnieszka Turska-Kawa, która stoi na czele Instytutu Nauk Politycznych na Uniwersytecie Śląskim, oraz Jerzy Baczyński – redaktor naczelny tygodnika „Polityka”. Ich dyskusję moderowała Dorota Wysocka-Schnepf,

dziennikarka z „Gazety Wyborczej”. Moderator zwracała uwagę m.in. na problem niestabilności politycznej i związanego z nią kryzysu zaufania do autorytetów. Hans-Gert Pöttering podkreślał znaczenie współwystępowania dwóch zjawisk – instytucji politycznych i wiarygodności polityków:

My, jako Europejczycy, nie jesteśmy obcokrajowcami – należymy do tej samej rodziny politycznej, a traktat lizboński jest podstawą naszych przekonań, a Karta Praw Podstawowych, którą miałem zaszczyt podpisać, jest podstawą naszych wartości, więc każdy w Unii Europejskiej ma prawo krytykować kogoś spoza swojego kraju. Głęboko wierzę, że w końcu prawda zwycięży i musimy oprzeć się kampaniom opartym na fałszywych wiadomościach. Tracisz sumienie i wiarygodność, a wiarygodność jest w końcu najważniejszą rzeczą w polityce i to ona ostatecznie wygrywa¹.

Nieco inne korzenie niestabilności wskazał Jerzy Baczynski. Nacisk położył on na radykalnie zmieniający się w ostatniej dekadzie ekosystem informacyjny:

Żyjemy w świecie mediów społecznościowych, co wiąże się z niesłychaną proliferacją newsów, ale też emocji i łatwych ocen. Daje także politykom możliwości, których wcześniej nie mieli, dotarcia do wyborców bezpośrednio, z pominięciem jakiegokolwiek filtra i mechanizmu selekcyjnego. Skutki tego obserwujemy w różnych krajach z różnym natężeniem. To, co jest dzisiaj chyba największym wyzwaniem dla przywódców, to konfrontacja z populizmem, czy też zakażeniem populistycznym, które ogarnia w zasadzie wszystkie systemy demokratyczne.

¹ Przywołane w tekście cytaty to fragmenty wypowiedzi prelegentów zarejestrowane w trakcie forum, zasoby ISS.

Red. Jerzy
Baczynski,
prof. Agnieszka
Turska-
Kawa

Populizmowi właśnie poświęcony był drugi panel konferencji, który poprowadziła redaktor Agnieszka Lichnerowicz z Tok FM. Dyskutanci zastanawiali się nad zdefiniowaniem i zrozumieniem tego zjawiska, wymienianego wśród najważniejszych współczesnych wyzwań stojących przed demokracjami liberalnymi. W dyskusji nad długofalowymi skutkami populistycznych narracji politycznych udział wzięli: Marjorie Castle z Uniwersytetu w Utah, Jarosław Kurski z „Gazety Wyborczej” oraz Łukasz Fyderk z Instytutu Bliskiego i Dalekiego Wschodu, szef projektu Euroatlantyckiego Forum Demokracji i Bezpieczeństwa „Our Freedom and Yours”. Łukasz Fyderk wskazał, że populizm pomimo negatywnych konotacji ma także znaczenie dla ewolucji systemów politycznych:

Populizm jest także mechanizmem wymiany elity władzy. Jeżeli jest skuteczny, przestaje być populizmem – nowa elita wygasza wątki

populistyczne. Widzimy to w Wenezueli, w Turcji – dyskurs władzy staje się mniej populistyczny, a bardziej autorytarny. Autorytaryzm jest czymś odmiennym od populizmu. Populizm może prowadzić do autorytaryzmu, ale autorytaryzm to budowanie autorytetu nowej władzy, podczas gdy populizm bazuje na podważaniu zaufania do władzy.

Prof. Agnieszka Tursocka-Kawa, Hans-Gert Pötering, red. Dorota Wysocka-Schnepf

Paneliści zgodzili się, że populizm przyjmuje różne formy w zależności od kontekstu kulturowego i instytucjonalnego. Ma inne oblicze w USA, w ramach sztywnego systemu dwupartyjnego, a inne w Europie. Jarosław Kurski analizował europejski wariant populizmu:

Najlepszym przykładem jest próba przejścia Unii Europejskiej przez partie populistyczne. Z wykorzystaniem całego instrumentarium

demokratycznego, którego ona dostarcza, ze wszystkimi wartościami, może paść pod ciężarem populizmu europejskiego. [...] Po pierwsze, mówimy o woli ludu, tak jakby populiści byli uprawnieni do tego, żeby ową wolę ludzi reprezentować. [...] To jest czysty sofizm i uzurpacja i to trzeba sobie powiedzieć, że oni nie są uprawnieni (do reprezentowania ludu). Drugie zastrzeżenie polega na tym, że populizm, dopóki funkcjonuje w ramach demokratycznych, zawsze był, jest i będzie.

Panel poświęcony międzynarodowym konsekwencjom inwazji Rosji na Ukrainę miał kształt dyskusji. Wzięli w niej udział generał Ben Hodges – były dowódca U.S. Army Europe i doradca NATO, Camille Grand – były asystent sekretarza generalnego ds. inwestycji w obronę NATO, generał Jarosław Stróżyk – były zastępca dyrektora Zarządu Wywiadu Międzynarodowego Sztabu Wojskowego NATO, Olena Tsybukh – pierwszy sekretarz ambasady Ukrainy w RP. Moderatorem panelu był Robert Pszczel, dyplomata, analityk i były dyrektor Biura Informacyjnego NATO w Moskwie. Moderator postawił tezę, że „rok 2022 był punktem zwrotnym – przede wszystkim dla mieszkańców zaatakowanej przez Rosję Ukrainy, ale także dla światowej polityki. Długoterminowe skutki wojny dla Ukrainy i reszty świata nie są jeszcze znane, ale rozkład sił i porządek międzynarodowy, jaki znamy do tej pory, są redefiniowane”. Następnie dyskutanci dokonali analizy poszczególnych aspektów wojny rosyjsko-ukraińskiej. Generał Ben Hodges zwracał uwagę na wątki związane z operacjami militarnymi:

Ukraina robi to, co robi NATO, co jest naszą doktryną, czyli operacje wielodomenowe. Lądowe, powietrzne, morskie, sił specjalnych, cybernetyczne, sabotażowe, komandosów – wszystkie te rzeczy dzieją się w tym samym czasie. Niechętnie podejmuję się prognozowania, kiedy w końcu przełamią obronę, ale dzieje się to w sposób,

o który nigdy nie poprosilibyśmy polskiego, francuskiego czy amerykańskiego żołnierza bez całkowitej przewagi powietrznej, a oni wciąż robią postępy. Krym jest decydującym terenem – zamierzają stacjonujące tam siły stłumić, następnie teren uczynić nie do obrony, a następnie wyzwolić, a wtedy to się skończy.

Dr hab. Łukasz Fyderek,
prof. Marjorie Castle,
red. Jarosław Kurski,
red. Agnieszka Lichnerowicz

Camille Grand natomiast zaakcentował międzynarodowy wymiar wydarzeń i skutki rosyjskiej agresji dla całej Europy:

Argument, że świat się zmienił, musi być powtarzany raz za razem. W zależności od miejsca w Europie można skupić się na konkretnym elemencie tej zmiany. Zakładanie, że istnieje scenariusz »powrotu do normalności«, jest mylące i błędne. Putin zdecydował się dosłownie zniszczyć europejską architekturę bezpieczeństwa i była to ogromna transformacja. Przemoc wojny, która jest

bezprecedensowa od 1945 roku, zbrodnie wojenne – wszystko to tworzy nowe środowisko, na tyle nowe, że nie możemy powiedzieć – OK, zrobmy Mińsk 3 lub 4, aby rozwiązać tę kwestię. Poza samą Ukrainą są też inne elementy – na myśl przychodzi rozpad traktatowych struktur bezpieczeństwa w Europie – nie ma już odwrotu. Nie ma już traktatu o siłach konwencjonalnych w Europie, nie ma traktatu nuklearnego – jesteśmy w zupełnie innym środowisku.

Kwestie dotyczące spójności sojuszu NATO podjął Jarosław Stróżyk:

Jak utrzymać wspólną percepcję zagrożeń na szczycie NATO? Jak utrzymać go na tym etapie? Istnieją dwa główne dokumenty sojuszu, które dotyczą oceny zagrożeń, głównie politycznych. [...] Proponuję zamrożenie tych dokumentów na tym poziomie, na tym etapie, na kolejne 10 lat. Nie możemy sobie pozwolić na zmianę opinii o Putinie ani za dwa miesiące, ani za rok, ani za pół roku i powrót do choćby 10% normalnego funkcjonowania. Putin to facet uzależniony – nie od alkoholu, jak większość Rosjan, ale od wojny. Nie możemy pozwolić mu, żeby się wrócił na salony europejskie np. po 6 miesiącach dobrego zachowania. To będzie prawdziwe wyzwanie.

Dyplomatyczna reprezentantka ambasady Ukrainy Olena Tsybukh zwracała uwagę na dramatyczne skutki wojny dla jej kraju:

Przypomnę, że zaczęło się to w 2014 roku wraz z aneksją Krymu, a nie w lutym ubiegłego roku. Skutki wojny na Ukrainie – najpierw mamy ogromne straty. 20% terytorium Ukrainy jest okupowane. PKB spadł o 30%. Kraj opuściło 6 milionów Ukraińców, zginęło co najmniej 11 tysięcy cywilów. Z terenów okupowanych nie mamy żadnych informacji. Przed nami wielkie wyzwania po wojnie. Szacunkowe straty będą kosztować 411 miliardów dolarów, a liczby te rosną z każdym dniem. Będziemy musieli uporać się z kryzysem

demograficznym. Pesymistyczne prognozy mówią, że liczba ludności może się zmniejszyć do 24 milionów, wobec 38 milionów przed wojną. Będziemy musieli stawić czoła wyzwaniom środowiskowym, rozminowaniu, którym dotknięte może być nawet $\frac{1}{3}$ Ukrainy. Ta niezwykła jedność Ukraińców, zjednoczonych jak nigdy dotąd, czyni kraj jednym organizmem. Dawid jest w stanie pokonać Goliata. Ta wojna odsłoniła wiele rzeczy, których wcześniej nie zauważyliśmy lub nie chcieliśmy zauważyć. Prawdziwa istota Rosji jako reżimu autorytarnego – lub totalitarnego – wybitnego kłamcy, gwałciciela wszelkich możliwych zobowiązań międzynarodowych, zbrodniarza wojennego i terrorysty. Drugim ujawnionym czynnikiem jest nieskuteczność istniejących mechanizmów

Gen. Ben Hodges,
gen. Jarosław Stróżyk,
Camille Grand, Olena Tsybukh,
prowadzący
amb. Robert Pszczel

bezpieczeństwa. Niedoskonałość porządku świata wymyślonego po II wojnie światowej.

W panelu poświęconym kwestiom społeczeństwa obywatelskiego i polaryzacji wzięli udział Jakub Wygnański – prezes zarządu Pracowni Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”, David Gregosz, który stoi na czele polskiego oddziału Fundacji Konrada Adenauera, i Akkan Suver – prezes Marmara Group Foundation. Dyskusję moderowała Dorota Pietrzyk-Reeves, profesor UJ i prodziekan ds. nauki i internacjonalizacji Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ. Pani profesor zaakcentowała m.in. sprawę rosnącej roli społeczeństwa obywatelskiego w zakresie równowagi sił i władzy we wszystkich regionach świata, w tym w obszarze zwalczania rosnącej polaryzacji. Z tezą tą zgodził się David Gregosz: „Jestem absolutnie przekonany, że społeczeństwa obywatelskie są ważne dla przezwyciężenia polaryzacji. Społeczeństwa obywatelskie to ludzie, którzy potrzebują przestrzeni, platform i zasobów, aby się zjednoczyć, zwłaszcza organizacje pozarządowe, *think tanki* i sektor prywatny”.

Interesującymi obserwacjami podzielił się Jakub Wygnański. Wskazał on na niejednoznaczność zjawiska społeczeństwa obywatelskiego i jego stosunku do demokracji:

W pytaniu wybrzmiewa jakaś nadzieja na społeczeństwo obywatelskie jako panaceum na te problemy, o których tutaj mówimy. Jestem weteranem tego środowiska, więc mogę powiedzieć, że jest ono częścią rozwiązania i częścią problemu. Jest to termin, który powrócił do łask gdzieś pod koniec lat siedemdziesiątych i był naszą główną flagą w okresie przemian. Zawierał cel i metodę, którą chcemy tam zmierzać. Później się okazało, że trochę co innego mamy w głowie, kiedy myślimy o społeczeństwie obywatelskim. To na pewno coś więcej niż zbiór instytucji, których jest dużo. To chybotałowa hipoteza, sądzić, że im jest ich więcej, tym mamy mocniejsze społeczeństwo

obywatelskie. Są różne, historyczne, obywatelskie, wielu z nas boi się i ze strachem wspomina to, że historia wcale się nie skończyła, ale chce się powtórzyć. Republika Weimarska miała na pewno więcej organizacji i stowarzyszeń. Pytanie, o które z nich chodzi. Niektóre uczą różnorodności, inne – jak koszarować społeczeństwo obywatelskie.

Dr Akkan Suver, Jakub Wygnański, David Gregosz, prowadząca prof. Dorothea Pietsch-Reeves

Dzień drugi forum, poświęcony przede wszystkim zagadnieniom bezpieczeństwa, rozpoczęło wystąpienie Marka Brzezinskiego – ambasadora Stanów Zjednoczonych w RP. Ambasador podkreślił wagę symboliczną dla społeczeństwa amerykańskiego daty – 11 września – i opowiedział o lekcjach, które wynikają ze

Ambasador
USA w Polsce
Mark
Brzezinski

związanych z nią wydarzeń. Nakreślił także zagadnienia omawiane w kolejnych panelach. Ponadto podjął refleksję na temat wyzwań stojących przed demokracją i w zakresie bezpieczeństwa.

W panelu dotyczącym Ukrainy, NATO i rywalizacji wielkich mocarstw udział wzięli: Dominik Jankowski – doradca w gabinecie sekretarza generalnego NATO Jensa Stoltenberga, Rolf Nickel – wiceprzewodniczący German Council on Foreign Relations i Deutsches Polen-Institut, były ambasador Republiki Federalnej Niemiec w RP, Eugeniusz Smolar – były prezes Centrum Stosunków Międzynarodowych. Prelegenci omówili kontekst historyczny, bieżące wydarzenia i potencjalne scenariusze odnośnie do obecnej sytuacji Ukrainy i reszty świata. Dyskusję moderowała ambasador Urszula Gacek, była stała przedstawicielka przy Radzie Europy i konsul generalny w Nowym Jorku. Moderatorka zauważyła, że „długoterminowe wyniki i konsekwencje agresji Rosji na Ukrainę nie są jeszcze znane – możemy jednak dostrzec

kilka ważnych trendów, które odnoszą się do tego krytycznego momentu dla przyszłości międzynarodowego porządku i instytucji”. Kwestię trendów w ramach Sojuszu Północnoatlantyckiego podjął Dominik Jankowski:

NATO powraca – to największa i najważniejsza wiadomość dla wschodniej flanki. Jeśli przyjrzyć się bliżej temu, co uzgodniliśmy w 2022 roku w Nowej Koncepcji Strategicznej, po raz pierwszy obrona zbiorowa jest nadrzędnym celem wszystkiego, co robimy, poprzez wspólne bezpieczeństwo, zapobieganie kryzysom i tak dalej. Każde nasze działanie prowadzi do kolektywnej obrony. Moja druga uwaga jest taka – NATO nie jest najszybszą organizacją, jaką w życiu widziałem, ale kiedy NATO decyduje się coś zrobić, to kluczowa jest implementacja. W 2022 roku po agresji zdecydowaliśmy, że przenieśliśmy naszą uwagę ze wschodniej flanki na obronę. Jest to koncepcja, którą wdrożyliśmy już w przeszłości w NATO. Aby przybliżyć to, co obecnie robimy – przed kolejnym szczytem, który odbędzie się w lipcu 2024 roku w Waszyngtonie, w 75. rocznicę powstania tego sojuszu – chodzi o skonsolidowanie go na rzecz obrony i nadanie mu konkretnego, namacalnego, wymiernego rozmieszczenia wojskowego na wschodniej flance. [...] Najtrudniejszym elementem dyskusji jest przyszłe członkostwo Ukrainy w NATO.

Perspektywę niemiecką w panelu prezentował ambasador Rolf Nickel:

Chcę podkreślić, że od 2022 roku niemiecka polityka zagraniczna całkowicie się zmieniła. Popelniliśmy ogromne błędy w naszych relacjach z Rosją. Co zrobiliśmy źle – przede wszystkim staraliśmy się utrzymać relacje biznesowe. Myśleliśmy, że możemy oddzielić te relacje od trudnej sytuacji w Rosji – ucisku i tak dalej. Myśleliśmy, że możemy zdemokratyzować społeczeństwo rosyjskie. Ogromna pycha. Drugą kwestią jest to, że myśleliśmy również, że możemy

w jakiś sposób wpływać na coraz bardziej agresywną politykę zagraniczną Rosji. Myśleliśmy, że taka relacja – relacja biznesowa – może to złagodzić. Po trzecie, pozwoliliśmy się uzależnić od rosyjskiej energii w stopniu, który z perspektywy czasu jest całkowicie nie do przyjęcia. W lutym ubiegłego roku Niemcy były uzależnione od rosyjskiego gazu w ponad 50%. Teraz, dzięki Bogu, udało się zredukować tę zależność do zera. Czwartą kwestią jest to, że staraliśmy się również postrzegać relacje z krajami na wschodnich granicach NATO przez pryzmat Moskwy. Nie patrząc wystarczająco przez pryzmat Ukrainy, pryzmat innych. Więc tak – teraz wszystko się zmieniło. Nie zamierzamy wracać do normalności.

Prowadząca
amb. Urszula
Gacek,
Dominik
Jankowski,
amb. Rolf
Nikel, Euge-
niusz Smolar

Eugeniusz Smolar przedstawił natomiast szersze, globalne spojrzenie na konflikt rosyjsko-ukraiński. Zwrócił uwagę na kraje Globalnego Południa:

[Kraje te] odmawiają potępienia agresji Rosji na Ukrainę, odmawiają wpisania się w koncept nowej zimnej wojny z Chinami i odmawiają wpisania się w propozycję prezydenta Bidena – walki auto-kracji z demokracjami, to jest wynik doświadczeń historycznych, nie tylko ich interesów narodowych i bardzo pragmatycznego rozumienia ich interesów narodowych – ale również doświadczenia z polityką amerykańską w przeszłości, mówię głównie o katastrofie, jaką była wojna w Iraku, wywołana przez Europejczyków, ale z poparciem – dość niechętnym – Obamy – wojny w Libii, dzisiaj państwa upadłego i rozsądniaka destabilizacji w całym regionie. Ta niepewność była niesłychanie bolesnym doświadczeniem z prezydentem Trumpem. Na całym świecie jest ono do dzisiaj dyskutowane ze względu na możliwość jego powrotu lub powrotu produktu trumpopodobnego do prezydentury amerykańskiej. Tworzeniu się poszerzonej grupy niezaangażowanych państw – z Indiami na czele – powinniśmy przypisywać ogromną wagę. One stanowią zręby kolejnej struktury stosunków międzynarodowych. Stany, Unia Europejska wyciągnęły z tego wnioski, czego najlepszym dowodem jest [...], że w komunikacie końcowym G20 nie znalazło się ostre potępienie Rosji jako agresora.

W panelu poświęconym obronie przed neoimperializmem porządku opartego na zasadach wystąpili: Dominique David – doradca prezesa IFRI, redaktor naczelny „Politique étrangère” i wicedyrektor RAMSES, Daniel Fried – były ambasador Stanów Zjednoczonych w Polsce, Weiser Family Distinguished Fellow w Atlantic Council, Bogdan Klich – senator RP, przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej Senatu RP, były minister obrony narodowej RP, oraz Alena Kudzko – wiceprezes ds. polityki i programowania w GLOBSEC. Moderował Piotr Łukasiewicz, były ambasador RP w Afganistanie i analityk w „Polityka Insight”. W trakcie panelu nakreślono wątki dotyczące nowej dynamiki geopolitycznej i jej związku

z międzynarodowym porządkiem opartym na zasadach, w szczególności tematy suwerenności, współpracy międzynarodowej i dyplomacji.

Dominique David zaakcentował epokowe znaczenie wojny w odniesieniu do międzynarodowego układu politycznego:

Rosyjska napaść na Ukrainę jest symbolem rosyjskiej agresywności, ale także ewolucji systemu międzynarodowego. Przeżywamy koniec ery pozimnowojennej, przeżywamy koniec dominacji Zachodu, przeżywamy koniec pewnego rodzaju międzynarodowego konsensusu, pewnego rodzaju porządku opartego na zasadach. Rozumienie znaczenia multilateralizmu w sprawie Ukrainy i Rosji było absolutnie nieobecne, zarówno w wymiarze globalnym, jak i regionalnym. Porażka zachodniej dominacji, jej słaby wizerunek, rozpoczęła się na początku tego wieku – Irak, Libia, Afganistan itp. Znaczenie multilateralizmu i porażka zachodniej dominacji tworzą świat, w którym afirmacja interesu narodowego jest coraz bardziej widoczna, wraz z pojawieniem się nowych mocarstw. W ten krajobraz wpisuje się decyzja Rosji. Istnieje specyfika rosyjskiego imperializmu, ale ma on miejsce w bardzo specyficznym czasie zmian na świecie. Myślę, że jest to otwarcie nowej ery dla Rosji, Ukrainy i Europy, a także dla całego świata.

Wątek wewnętrznych uwarunkowań polityki zagranicznej rosyjskiego państwa analizował Daniel Fried:

Nie powinniśmy zakładać, że Putin jest tam na zawsze. Co dało nam ostatnie 40 lat rosyjskiej historii? Nie ciągłość, ale nieciągłość. Możliwe, że po klęsce Rosji Putin zostanie zdyskredytowany. Ktoś może powiedzieć – po Putinie może być gorzej. No tak, ale co jest gorsze od Putina? Po drugie, kiedy Stalin umarł, kto go zastąpił? Nie liberałowie. Źli ludzie. Ale co oni robią? Kończą wojnę koreańską, przygotowują grunt pod austriacki traktat państwowy i dlatego to

robią? Ponieważ rozumieją, że Rosja jest nadmiernie rozciągnięta. Nasza polityka powinna polegać na mocnym przyciśnięciu Rosji. Sankcjami i wsparciem dla Ukrainy. Przycisnąć ich mocno, ponieważ są zagrożeniem dla Ukrainy, dla krajów bałtyckich, dla Polski, dla nas wszystkich. Przycisnąć ich mocno, pomóc Ukrainie stać się dobrze prosperującą demokracją, a to może mieć dobry wpływ na Rosję. Chcesz bronić porządku opartego na zasadach przed neo-imperializmem – to zajmij się tym jednym neoimperialistą, który jest obecnie najbardziej agresywny.

Bogdan Klich poruszył kwestię ogólnej wizji systemu bezpieczeństwa międzynarodowego promowanej przez NATO:

Amb. Piotr Łukasiewicz,
Dominique David,
amb. Daniel Fried,
senator RP
Bogdan Klich,
Alena Kudzko

Tzw. kooperatywny model bezpieczeństwa został wysadzony w powietrze przez pierwszą inwazję Rosji na Ukrainę w 2014 roku. Zaczynam od tego modelu bezpieczeństwa, bo to taki produkt eksportowy Sojuszu Północnoatlantyckiego, realizowany od lat dziewięćdziesiątych jako swoista tarcza, parasol, który miał gwarantować stabilność, bezpieczeństwo, pokój, ale też zabezpieczać ten porządek oparty na zasadach zgodnie z zapisem zawartym w preambule Traktatu Waszyngtońskiego z 1949 roku. Muszę powiedzieć, że było swoistym paradoksem to, że ten porządek, który zakładał, że współpraca jest lepsza aniżeli konfrontacja, że dialog jest lepszy aniżeli starcie, że ten porządek tak późno dopiero został wpisany do dokumentów koncepcyjnych Sojuszu Północnoatlantyckiego. Wywyższony został dopiero w 2010 roku w koncepcji strategicznej, a teraz – znów paradoksalnie – powtórzony, kiedy został powtórnie naruszony przez Federację Rosyjską. Mówię o tym modelu bezpieczeństwa opartego na współpracy, ponieważ Sojusz Północnoatlantycki trwa przy nim. Uważa, że on ma przyszłość, ale musi dostrzegać to, co wszyscy dostrzegają – że region, w którym te zasady obowiązują i są zabezpieczane, jest znacznie mniejszy w tej chwili niż wcześniej.

W panelu poświęconym zmieniającym się kontekstom europejskiej integracji i bezpieczeństwa głos zabrali: Roland Freudenstein – wiceprezes i szef GLOBSEC Bruksela, Werner Fasslabend – były minister obrony Austrii, Michał Baranowski – dyrektor zarządzający GMF East, dyrektor regionalny w Polsce. Dyskusję moderował Artur Gruszcza – profesor Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, kierownik Katedry Bezpieczeństwa Narodowego. Moderator w podsumowaniu dyskusji zwrócił uwagę na zaistnienie zmiany w dyskursie publicznym o sprawach bezpieczeństwa:

W ostatnich latach dyskurs publiczny coraz częściej powraca do tradycyjnych tematów bezpieczeństwa – w tym rywalizacji wielkich

moocarstw. Jednocześnie, zwłaszcza od czasu wybuchu pandemii COVID-19, pojęcia „bezpieczeństwa” i „integracji” zaczęły również tracić na znaczeniu w obszarach takich jak polityka gospodarcza i zdrowotna. W polityce migracyjnej najbardziej wyraźną zmianą, szczególnie od czasu tak zwanego „kryzysu uchodźczego” w 2015 roku, jest militaryzacja granic w Europie – w szczególności militaryzacja zewnętrznej granicy UE.

Prof. Artur Gruszcak,
dr Roland Freudenstein,
dr Werner Fasslabend,
Michał Baranowski

W panelu poświęconym wyzwaniom NATO związanym z Chinami wystąpiła Alicja Bachulska – ekspertka z European Council on Foreign Relations (ECFR), Robert Pszczel – dyplomata, analityk i były dyrektor Biura Informacyjnego NATO w Moskwie w latach 2010–2015, oraz Marcin Przychodniak, analityk

Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych. Panel moderował Adrian Brona z Instytutu Bliskiego i Dalekiego Wschodu UJ. Dyskutanci doszli do konkluzji, że agresywna polityka Chin w regionie Azji Wschodniej została formalnie uznana za „systemowe wyzwanie” dla wartości, interesów i bezpieczeństwa NATO. Agresja Rosji na Ukrainie sprawiła, że Zachód inaczej spojrzał na rosnące w siłę Chiny. Nie zniwelowało to zupełnie postrzegania Chin jako wielkiego rywala gospodarczego oraz potencjalnego nabywcy europejskich produktów, usług i technologii oraz ewentualnego inwestora. Jednak pełna inwazja Rosji na Ukrainę i prorosyjska postawa Chin w ostatnich miesiącach przeformowały nieco odbiór azjatyckiego supermocarstwa wśród europejskich elit.

W ostatnim panelu konferencji, odnoszącym się do kwestii Wielkiej Strategii dla Polski, wzięli udział: Piotr Buras – dyrektor warszawskiego biura Europejskiej Rady Spraw Zagranicznych (ECFR), Łukasz Fyderek – pracownik Instytutu Bliskiego i Dalekiego Wschodu UJ i szef projektu Euroatlantyckiego Forum Demokracji i Bezpieczeństwa, Piotr Łukasiewicz – były ambasador RP w Afganistanie, analityk „Polityki Insight”, oraz Karolina Olszowska – wykładowca na Uniwersytecie Jagiellońskim, prezes Instytutu Badań nad Turcją. Punktem wyjścia była konstatacja, że koncepcja Wielkiej Strategii staje się ostatnio dominującą ramą dla interpretacji i analizy polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Wielka Strategia dla Polski i innych krajów wschodniej flanki musi łączyć zarówno rozbudowę sił obronnych przeciwko zagrożeniom konwencjonalnym i hybrydowym, jak i wielostronne porozumienie w zakresie bezpieczeństwa w ramach NATO i UE.

Piotr Buras analizował polską potencjalną Wielką Strategię w kontekście racji stanu:

Mieliśmy pewien cel cywilizacyjny po '89 roku, cel zakotwiczenia Polski w świecie Zachodu, również jako pewnej gwarancji bezpieczeństwa

przed Rosją i ten cel został na tym pułapie zrealizowany. W tej chwili jest pytanie, gdzie jest następny cel, gdzie jest to kolejne wyzwanie. To, co jest prawdziwym wyzwaniem dla Polski, to nie jest formułowanie jakiejś nowej Grand Strategy, nowej w formułowaniu nowego dalekosiężnego celu, który będzie spajał nasze wysiłki z zakresem bezpieczeństwa, technologii i gospodarki. Ta Wielka Strategia łączy te wszystkie wątki. Myślę, że to, co jest dzisiaj kluczowym wyzwaniem, to odpowiedź na zmiany, które zachodzą w UE. Weszliśmy do niej w pewnym momencie naszego rozwoju, naszej transformacji i modernizacji. Unia przez szereg lat doskonale odpowiadała naszym potrzebom cywilizacyjnym i modernizacyjnym. Jest pytanie, czy będziemy z tych możliwości integracji europejskiej w stanie skorzystać tak samo w kolejnych 10, 15 czy 20 latach i w jakim kierunku chcemy Unię kształtować. Jak spojrzymy na główne polityki unijne, to tych dylematów jest bardzo dużo. Ja bym szukał nie Grand Strategy dla Polski w takim rozumieniu, jakim to jest w podręcznikach akademickich definiowane, ale szukałbym raczej pewnej strategii obecności w Unii i być może szerzej – w całym układzie Zachodnim czy transatlantyckim, w przekonaniu, że to pozostaje tą kotwicą, która jest niezmienna i dla której nie powinniśmy szukać alternatywy.

Łukasz Fyderek zwracał uwagę na znaczenie perspektywy porównawczej w budowaniu Wielkiej Strategii:

Wielka Strategia i jej ogólne cele koncentrują się na bezpieczeństwie. Jeżeli mamy cel główny – przetrwanie – to czymś nieco bardziej uszczegółowionym jest strategia, czyli sposób osiągnięcia celu. W polskim przypadku ona siłą rzeczy koncentruje się na największym zagrożeniu, czyli na Rosji. W tym duchu warto śledzić działania głównych mocarstw, ale nie należy się na nich wzorować. Wielkie Strategie Waszyngtonu, Moskwy czy Pekinu to strategie krajów mających perspektywę mocarstwową. Optyka nasza nie jest i nie będzie mocarstwowa, ale musimy odnaleźć się w świecie stosunków

międzynarodowych kształtowanych przez wielkie mocarstwa. Pamiętajmy też o roli uczenia się w polityce. Warto zwrócić uwagę, że Moskwa analizuje różne wydarzenia i układa własne strategie i taktyki w odniesieniu do *lessons learned* innych obszarów konfliktów, w które się angażuje. Rosjanie bardzo intensywnie podgrzewali konflikt w Syrii i doprowadzili do czegoś, co jest z ich punktu widzenia korzystne, czyli osłabienia kohezji NATO, wygrywając lęki i ambicje tureckie bardzo skutecznie. Do tego doprowadziła otwarta wojna, która się działa tuż za granicą turecką. Warto uważnie analizować doświadczenia tureckie w tym zakresie. Narzędziem poznawczym temu służącym jest politologia porównawcza. Pomaga ona układać strategie, w tym wielką strategię państwa, pozwala uczyć się na błędach innych i w nieco większym stopniu uchwycić to, jak myśłą nasi główni adwersarze.

Piotr Łukasiewicz zwracał uwagę na dylematy związane z przekuciem ogólnych tez w praktykę planowania operacyjnego na wypadek konfliktu z Rosją:

Na plakatach są słowa: Bezpieczeństwo Polski. To, co jest prawdopodobnie trudniejsze, to to, jak do niego dojść. To te drobne dylematy, które czasami są interesujące, czasami są nudne. Pierwszy dylemat, typowo wojskowy – co stało się podstawą jakiegoś fatalnego sporu politycznego w Polsce – gdzie się bronić. Czy na linii Wisły, jak Napoleon, Hitler i inni? Kiedy wojska dochodzą z lewa albo z prawa i muszą się tam zatrzymać? Czy bronić każdego cala terytorium, jak mówi Biden, a Antoni Macierewicz mówi – przesunemy jednostki na Wschód, bo Bucza... Powstaje dylemat – wiemy, że wojna z Rosją wygląda w ten sposób, że Rosja zbiera 100 tysięcy żołnierzy, 2 tysiące czołgów i 100 śmigłowców i uderza po sześciu miesiącach. No to co mamy zrobić? Lotniska i punkty składowania i koncentracji w Białorusi mamy już zacząć strzelać? Mamy pozwolić im zaatakować, bo doktryna NATO jest doktryną obronną, nie napastniczą? Takie

rozważania są najczęściej utajnione, są schowane w skrzyniach pancernych Sztabu Generalnego NATO. Są tego rodzaju dylematy, które są strategią wojskową. Czy Wielka Strategia czy coś innego, to jest racja stanu. Polską racją stanu i zaporą przed wojną z Rosją jest Unia i NATO. Samo bycie nie wystarczy. Trzeba współtworzyć Europę. Trzymać się zasad. To także znaczy utrzymać USA na kontynencie albo i w Polsce. To znaczy wykorzystać potencjał ekonomiczny własny. Ekonomia, demografia, finanse i tak dalej, żeby robić zakupy wojskowe tam, gdzie się to opłaca nam politycznie, a nie 12 tysięcy kilometrów stąd, w kraju, w którym strategicznie nie jesteśmy związani. Każdy z tych elementów otwiera pole do rozmowy, gdzie nawet koncept Wielkiej Strategii, nawet momentami śmieszny, ma interesujące elementy.

Robert
Pszczel,
dr hab. Łukasz
Fydek,
dr Karolina
Wanda
Olszowska,
amb. Piotr
Łukasiewicz,
Piotr Buras

Podsumowując konferencję, Łukasz Fyderek podziękował uczestnikom panelu, słuchaczom oraz komitetowi organizacyjnemu i wolontariuszom pomagającym w organizacji tego wydarzenia. Podkreślił znaczenie podejmowania rozważań nad sprawami wolności i bezpieczeństwa. Są one jednymi z najistotniejszych zadań dla *think tanków*, mediów i badaczy polityki w krajach demokratycznych.

Wolność i bezpieczeństwo są ze sobą związane nie tylko na poziomie abstrakcyjnym, jako dwie nader pożądane przez jednostkę wartości. Są połączone także na poziomie politycznym, w latach dwudziestych XXI wieku, w których systemowa rywalizacja między mocarstwami wiąże się ze starciem autokracji z demokracjami. W starciu tym przewaga autokracji wynika ze zdolności do wpływania na dyskurs społeczeństw otwartych, poprzez manipulacje mediami społecznościowymi, dezinformację i inne formy wojny kognitywnej. Rosja pokazała ponadto, że pomimo swoich słabości reżim autorytarny może atakować sąsiadów i prowadzić neoimperialną politykę. Reżim rosyjski okazał się stosunkowo uodporniony na negatywne konsekwencje dotyczące rosyjskie społeczeństwo. Niemal pełną bezkarność słabnącego mocarstwa rosyjskiego gwarantuje arsenał nuklearny i pozycja mocarstwa surowcowego. Nic dziwnego, że inne potencjalne potęgi, takie jak Iran, czy nawet państwa słabe, jak choćby Korea Północna, dążą do zdobycia arsenału jądrowego jako gwarancji bezkarności w polityce zagranicznej.

W takich warunkach wspólnota państw demokratycznych stoi przed zadaniem obrony wolności swoich obywateli przed czynnikami ryzyka uderzającymi w społeczeństwa – począwszy od polaryzacji, atomizacji, przez tendencje ksenofobiczne, po faszystowskie ideologie wyrażane przez skrajne partie i ruchy społeczne. Jednak państwa demokratyczne muszą też bronić swojej suwerenności przed kinetycznymi zagrożeniami, płynącymi współcześnie głównie z Rosji, ale także z Iranu lub ze strony

fundamentalistycznych ruchów terrorystycznych. Kraje Zachodu muszą działać w warunkach systemowej rywalizacji gospodarczej z niedemokratycznymi Chinami, dążącymi do dominacji w kolejnych sektorach globalnej gospodarki. Wolność i bezpieczeństwo obywatelom mogą zaś zapewnić tylko sprawne państwa, mające społeczeństwa obywatelskie wrażliwe na zagrożenia. Państwa, które będą zdolne do kooperacji zarówno w dziedzinie gospodarki, jak i bezpieczeństwa.

W kulisach konferencji – na pierwszym planie były amb. Niemiec w RP Rolf Nikel, Falk Altenberger z Fundacji Konrada Adenauera

Powstanie

– Międzynarodowe Centrum Rozwoju Demokracji

Instytut Studiów Strategicznych (początkowo Fundacja Międzynarodowe Centrum Rozwoju Demokracji) powstał z pasji, z ciekawości i z poczucia, że zmienny i rozedrgany świat stawia przed nami wyzwania, których nie można zostawić bez refleksji. 30 lat temu upadało „imperium zła”. Rozpadł się Związek Sowiecki, powstały niepodległe Białoruś, Ukraina, krwawo rozpadała się Jugosławia, przestała istnieć Czechosłowacja. Bliski Wschód był pełen konfliktów i niepokoїв, w Europie Irlandia skupiała uwagę i niepokój o przyszłość wyspy, która cały czas zmagala się z ekstremizmami. W Stanach Zjednoczonych wybory wygrał demokratyczny kandydat Bill Clinton.

30 lat temu pokolenie, które tworzyło Instytut, miało marzenia. Chcieliśmy wprowadzić nasz kraj do rodziny demokratycznych państw europejskich, zapewnić jego przyszłość i bezpieczeństwo akcesją do Sojuszu Północnoatlantyckiego. Naszym marzeniem była bezpieczna, demokratyczna, dobrze zorganizowana, samorządna Polska z silnym społeczeństwem obywatelskim. Marzyliśmy

Prof. Leszek
Balcerowicz
i Władysław
Frasyniuk

o Polsce, w której będzie obowiązywało dobre prawo. Włączyliśmy się w debatę o nowej konstytucji. Pracowaliśmy nad standardami, które miały nas dobrze umiejscowić w strukturach Unii Europejskiej. Zastanawialiśmy się nad miejscem Polski w Sojuszu Euroatlantyckim. Marzenia realizowaliśmy bardzo konsekwentnie. Chociaż dzisiaj trudno to sobie wyobrazić – ze względu na dzisiejszą reputację tej instytucji – ale pierwszym zrealizowanym było wejście Polski do Rady Europy².

Fundacja MCRD została założona w 1993 roku przez Uniwersytet Jagielloński, Akademię Ekonomiczną i Bogdana Klicha.

² Anna Szymańska-Klich, fragment przemówienia otwierającego konferencję z okazji trzydziestolecia ISS, zasoby ISS.

W Radzie Fundacji znaleźli się: Władysław Bartoszewski, Leszek Balcerowicz, Wiesław Chrzanowski, Bronisław Geremek, Marian Grzybowski, Aleksander Hall, Jerzy Jedlicki, Krzysztof Kozłowski, Józef Lassota, Jan Małecki, Jerzy Mikułowski Pomorski, Jerzy Milewski, Jan Nowak-Jeziorański, Andrzej Olechowski, Andrzej Pelczar, Zbigniew Pucek, Paweł Sarnecki, Jacek Saryusz-Wolski, Zygmunt Skórzyński, Krzysztof Skubiszewski, Jerzy Turowicz, Edward Wende, Janusz Ziółkowski.

Mecenas
Edward
Wende,
senator RP
Krzysztof
Kozłowski

Powołano do życia również Międzynarodową Radę Honorową Fundacji, w której znaleźli się: Andrzej Olechowski – przewodniczący (były minister spraw zagranicznych RP), prof. Zbigniew Brzeziński (były doradca do spraw bezpieczeństwa międzynarodowego prezydenta Jimmy’ego Cartera), Valéry Giscard d’Estaing (były prezydent Francji), Hans-Dietrich Genscher (były minister

Prof. Zbigniew
Brzeziński z
zespołem
Instytutu

Poseł Bogdan
Klich,
amb. Piotr
Ogrodziński,
dr Henry
Kissinger

spraw zagranicznych Republiki Federalnej Niemiec), Henry A. Kissinger (były sekretarz stanu USA).

W owym czasie wsparcia Fundacji udzieliły: NATO, Parlament Europejski, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Fundacja Batorego, Bank Przemysłowo-Handlowy, BIG Bank Gdański, Bank Handlowy, PHARE funds. Fundacja nawiązała partnerskie relacje z wieloma instytucjami i fundacjami działającymi w Polsce, w tym z Fundacją im. Konrada Adenauera, Fundacją Eberta, Fundacją Naumanna. Z Fundacją Adenauera Instytut łączy współpraca trwająca nieprzerwanie 30 lat, skutkująca wieloma wspólnymi projektami. Wśród innych ważnych partnerów należy wymienić: German Marshall Fund, National Endowment for Democracy, Konsulat USA w Krakowie, Ambasadę USA w Polsce oraz Konsulat Francji w Krakowie.

Pierwsze konferencje i droga do pracy badawczej

Fundacja jest imponującym symptomem polskiego dynamizmu i wigoru, uwolnionego w 1989. Jest owocem odzyskanej wolności. Podziwiam to, jak wiele powstało tu z niczego³.

W 1993 roku Fundacja zapoczątkowała aktywność merytoryczną Konferencją „Nowe wyzwania – nowa odpowiedzialność”. Konferencja poświęcona była pierwszej fazie polsko-ukraińskich stosunków. Wzięli w niej udział ówczesny ambasador, a później minister spraw zagranicznych Ukrainy Hennadij Udowenko. Hennadij Udowenko określił konferencję jako jedno z najważniejszych wydarzeń w początkach niepodległej Ukrainy.

W kolejnych latach duże, międzynarodowe konferencje stały się znakiem firmowym Fundacji MCRD: w październiku 1993 roku konferencja „Razem czy osobno” zapowiadała pogłębianą współpracę w ramach Grupy Wyszehradzkiej, następnie polsko-rosyjska konferencja, jedno z najważniejszych wydarzeń

³ Jan Nowak-Jeziorański, fragment wystąpienia na konferencji Instytutu, 1993 r., zasoby ISS.

Siergiej
Kowalów –
obrońca
praw
człowieka
w Rosji –
Kraków, 1995

Jacek Kuroń

w czasie tworzenia nowych relacji polsko-rosyjskich, z udziałem ówczesnych ministrów spraw zagranicznych, Andreia Kozyreva i Andrzeja Olechowskiego. Kolejne duże konferencje, „Wolne media dla Europy”, „Ekologia, demokracja, wolny rynek”, gromadzące najbardziej znaczących myślicieli, ekspertów, polityków, służyły wymianie doświadczeń i opisowi barier w procesach transformacyjnych. W trakcie międzynarodowej konferencji „Od komunizmu do demokracji” w 1995 roku podsumowano zaś główne tendencje w procesach przemian strukturalnych, kładących podstawy pod gospodarkę wolnorynkową i rozwój społeczeństwa obywatelskiego w Europie Środkowej i Wschodniej.

Konferencje były ważną częścią zadań stawianych przed Instytutem, ale Fundatorzy zdecydowali się na rozszerzenie działalności o wymiar praktyczny i badawczy – nakierowany na zbieranie wiedzy o procesach integracji europejskiej oraz euroatlantyckiej, instytucjach demokratycznych, procesach transformacji gospodarczej i finansowej.

Inauguracja Ośrodka Studiów Europejskich z udziałem m.in. sen. Krzysztofa Kozłowskiego, Tadeusza Syryjczyka, red. Jerzego Turowicza, prof. Bronisława Geremka

Kamienie milowe

– Konstytucja 1997, przystąpienie Polski do NATO, referendum akcesyjne do Unii Europejskiej

Fundacja trafiła w moment, kiedy Polska miała przed sobą najważniejsze wyzwania państwa odbudowującego swoją tożsamość po okresie komunizmu i w dobie zmieniającego się świata. Polska musiała uchwalić konstytucję określającą ustrój, zadbać o wyjście z szarej strefy bezpieczeństwa – stąd dążenie do NATO. Polska parła do tego, żeby znaleźć się w rodzinie europejskich państw, do której kulturowo należała zawsze, ale z której została wykluczona bez swojej woli przez decyzje powojenne i przez lata nie mogła do niej powrócić przez uwarunkowania polityczne. To, co się działo w Instytucie, odpowiadało rytmowi życia państwa. W Fundacji działał Ośrodek Prac nad Konstytucją, Ośrodek Studiów Europejskich, Ośrodek Polityki Wschodniej. Biblioteka Depozytowa Rady Europy, gromadząca materiały dotyczące prac tej organizacji, do której Polska dołączyła w 1991 roku, była pierwszą tego typu instytucją w Polsce.

W Instytucie tworzone wtedy projekty i programy, które przybliżały nas do zrealizowania naszych celów: uchwalenia konstytucji, akcesji do NATO i Unii Europejskiej⁴.

Poszczególne zadania realizowano w ramach seminariów eksperckich, konferencji i programów badawczych. W ramach działań Ośrodka Prac nad Konstytucją, Ośrodka Studiów Europejskich i Ośrodka Polityki Wschodniej wydawano publikacje, m.in.:

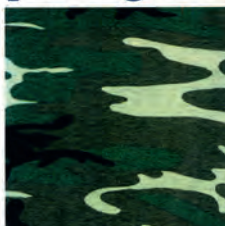
- ▶ „Zeszyty”, prezentujące materiały z seminariów i konferencji
- ▶ „Studia i analizy” – raporty z projektów badawczych
- ▶ „Książki” – raporty i materiały z konferencji międzynarodowych
- ▶ „Ad Meritum” – czasopismo wydawane dwa razy w roku.

⁴ Anna Szymańska-Klich, fragment wystąpienia w trakcie otwarcia konferencji z okazji trzydziestolecia ISS, zasoby ISS.

Institut
Studiów
Strategicznych

Udział USA w systemie bezpieczeństwa europejskiego

Institut
Studiów
Strategicznych

Raport o bezpieczeństwie 2000

Studia i analizy

10

Institut
Studiów
Strategicznych

Die Stiftung für Europa-Politik

Friedrich Naumann
Stiftung

Rola Niemiec i Polski
w kształtowaniu polityki UE
wobec Ukrainy i Białorusi

Institut
Studiów
Strategicznych

Europa i Stany Zjednoczone
- nowe partnerstwo

Instytut
Studiów
Strategiczych

Instytut Studiów Strategicznych

Idee dla

i b

Fundacja

Instytut Studiów Strategicznych

Zmiany w finansowaniu organizacji pozarządowych doprowadziły do przekształcenia struktur Fundacji. Wszystkie centra zostały połączone w Instytut Studiów Strategicznych. Wtedy też wykształciły się najważniejsze obszary zainteresowania Instytutu w zakresie polskiej polityki zagranicznej: integracja Polski z Unią Europejską, polska polityka wschodnia i bezpieczeństwo euroatlantyckie.

W czerwcu 1997 roku powołano Instytut Studiów Strategicznych jako specjalistyczną placówkę badawczą Fundacji MCRD, a w październiku 2001 roku Fundacja zmieniła nazwę na **Instytut Studiów Strategicznych**.

Najważniejsze programy badawcze ISS a wydarzenia w Polsce i na świecie

Stworzyliśmy Ośrodek Studiów Europejskich, Ośrodek Prac nad Konstytucją, Ośrodek Polityki Wschodniej. Opracowywaliśmy projekty i programy, które najpierw nas miały wdrożyć w bieg prac europejskich, a później dały nam szansę, by wykorzystać nasze *know-how* i przekazywać je naszym sąsiadom. Praca Instytutu dla naszych przyjaciół w Ukrainie i Białorusi to jest ogromny, wielki rozdział. Tworzyliśmy dla nich strategie, pracowaliśmy z opozycją białoruską, z naszymi przyjaciółmi z Ukrainy, robiliśmy szkolenia i projekty. W trakcie pomarańczowej rewolucji i po wydarzeniach na Majdanie przyjechali do nas goście z Ukrainy – „Wiedzie, popatrzyłem się na skład rządu, który był tworzony na Majdanie. Wielu z nich była u was na szkoleniach – jak to się stało?” – pytano nas. Bo Instytut, jak mówił Jan Nowak-Jeziorański – miał refleks, dryg, reagował na to, co się wokół niego działo, dawał ludziom nadzieję, dostarczał wiedzę – bo bez wiedzy jesteśmy bezradni. Transfer wiedzy dla naszych przyjaciół zza wschodniej granicy był dla nas niezwykle ważny. Pracowaliśmy też z Mołdawianami, Gruzinami. Mieliśmy

Jan Nowak-
Jeziorański,
prof. Zbigniew
Brzeziński,
poseł Bogdan
Klich,
prof. Erhard
Cziomer,
dr Piotr
Górski

ideę, żeby spłacać dług zaciągnięty w czasach, kiedy wchodziliśmy do Unii, kiedy pomagano nam w odbudowie polskiej demokracji. Współpraca, rozmowa, wspieranie idei tworzenia społeczeństw obywatelskich, instytucji samorządowych, niezależnych ośrodków, które prowadzą debatę, które są w stanie rozmawiać ze wszystkimi uczestnikami życia społecznego i politycznego – to jest takie klasyczne DNA *think tanków*. To jest DNA Instytutu, który zawsze tworzył przestrzeń, gdzie mogli się spotkać wszyscy, i każdy z każdym mógł rozmawiać⁵.

Historia ISS jest nierozdzielnie związana z biegiem wydarzeń w Polsce, regionie i na świecie, co znajduje odzwierciedlenie

⁵ Anna Szymańska-Klich, fragment wystąpienia w trakcie otwarcia konferencji z okazji trzydziestolecia ISS, zasoby ISS.

w liście gości uczestniczących w konferencjach, seminariach eksperckich i debatach. Wśród naszych wieloletnich przyjaciół trzeba wymienić prof. Zbigniewa Brzezińskiego, jednego z pomysłodawców powstania Instytutu i zarazem członka jego Międzynarodowej Rady Honorowej. Prof. Zbigniew Brzeziński w 2004 roku otrzymał z rąk Bogdana Klicha medal wydany w związku z dziesięcioleciem działania Fundacji. Inni z naszych najstarszych przyjaciół, którzy znaleźli się także w Radzie Fundacji, to m.in. Jan Nowak-Jeziorański, Bronisław Geremek, Leszek Balcerowicz, Andrzej Olechowski, Krzysztof Skubiszewski, Władysław Bartoszewski.

Konferencje ISS odwiedzali polscy prezydenci, w tym Lech Wałęsa, Bronisław Komorowski oraz Aleksander Kwaśniewski, prezydenci innych państw – choćby prezydent Gruzji Micheil Saakaszwili oraz prezydent Estonii Toomas Hendrik Ilves,

Bp Tadeusz Pieronek, byli ministrowie spraw zagranicznych: dr Andrzej Olechowski, prof. Bronisław Geremek

również inni wysocy rangą przedstawiciele dyplomacji wielu krajów, np. księżę Edward, który wziął udział w seminarium polsko-brytyjsko-francuskim w 2004 roku. Instytut gościł przewodniczących Parlamentu Europejskiego – Jerzego Buzka oraz Hansa-Gerta Pötteringa.

Od początku działania Fundacji projekty dotyczące bezpieczeństwa międzynarodowego były realizowane w ścisłej współpracy z kwaterą główną NATO i w każdej konferencji uczestniczyli wysocy rangą przedstawiciele Sojuszu, łącznie z sekretarzami generalnymi NATO – Andersem Foghem Rasmussenem oraz Jaapem de Hoopem Schefferem, zastępcami sekretarzy generalnych – Alexandrem Vershbowem, Jamesem Appathurai’em oraz Camille’em Grandem.

„Polska w Unii Europejskiej”

Cele jednego z głównych programów badawczych MCRD, a później Instytutu Studiów Strategicznych, zatytułowanego „Polska w Unii Europejskiej”, zmieniały się wraz z historycznymi decyzjami, które zapadały w Warszawie i Brukseli. Polska nawiązała współpracę z Europejską Wspólnotą Gospodarczą (poprzedniczką UE) wkrótce po obaleniu komunizmu. Już we wrześniu 1989 roku władze Polski podpisały pierwszy układ o handlu i współpracy. W 1994 roku Polska złożyła formalny wniosek o przyjęcie do Unii Europejskiej. Negocjacje w tej sprawie rozpoczęły się w 1997 roku. Wtedy też MCRD przygotowało pierwszą debatę publiczną poświęconą drodze Polski do europejskich struktur.

Początkowo zadaniem programu była ocena przebiegu negocjacji akcesyjnych i identyfikacja problemów, które pojawiały się na drodze Polski do struktur europejskich. W czasie konferencji międzynarodowych, seminariów i debat rozważano możliwości

pokonywania tych barier, dynamikę procesu dostosowawczego, jak również strategię i taktyki negocjacyjne. Instytut pracował ponadto nad przygotowywaniem polskiego społeczeństwa obywatelskiego do absorpcji funduszy unijnych. Po przystąpieniu Polski do Unii program obejmował wspólne obszary współpracy, analizę przebiegu procesów integracyjnych, wydarzenia poświęcone historii traktatów rzymskich etc.

W latach 1997–2001 negocjacje prowadził Jan Kułakowski, a w latach 2001–2004 – Jan Truszczyński. W tym czasie Instytut Studiów Strategicznych przygotowywał szereg konferencji, seminariów eksperckich i debat. Te wydarzenia służyły nie tylko stworzeniu platformy komunikacji z naszymi sąsiadami, tak jak w przypadku konferencji „Stan przygotowań Polski, Czech, Węgier, Estonii i Słowenii do negocjacji z UE” z kwietnia 1998 roku, ale także wymianie wiedzy. Goście mieli na to szansę m.in. w 1999 roku w trakcie konferencji „Doświadczenia

Posiedzenie
Rady Pro-
gramowej
Fundacji,
11 listopada
1994

Red. Leopold
Unger,
Jan Nowak-
-Jeziorański

Austrii, Finlandii, Szwecji i Norwegii a proces przystąpienia Polski do Unii Europejskiej”.

W 2000 roku podpisano traktat nicejski, który określał działanie Unii po przyjęciu dziesięciu nowych członków. Instytut przygotował tego roku trzy międzynarodowe wydarzenia poświęcone kwestiom stosunków zewnętrznych UE po jej rozszerzeniu. Później debaty rozszerzyły się również na zagadnienia dotyczące integracji gospodarczej czy wprowadzenia euro.

Negocjacje zakończyły się sukcesem podczas szczytu w Kopenhadze, 13 grudnia 2002 roku. Kolejny rok miał przesądzić, czy Polacy zaakceptują uzgodnione warunki członkostwa. Był to czas ciężkiej pracy dla ISS – przygotowano wtedy dwie konferencje międzynarodowe poświęcone traktatowi akcesyjnemu i szczytowi w Kopenhadze oraz kilkanaście mniejszych wydarzeń.

Kiedy trwały przygotowania do kluczowego referendum, ISS przeprowadził szereg seminariów poświęconych temu wydarzeniu, m.in. „Jak wygrać, jak przegrać referendum narodowe w sprawie przystąpienia do UE” czy „Być albo nie być w Unii Europejskiej”. Lata te zapisały się na kartach historii Instytutu jako okres niezwyklej aktywności. Starał się on dotrzeć do jak największej grupy osób – od seminariów i konferencji po spotkania z młodzieżą i seniorami w domach pomocy. Wszystkie te działania miały na celu przekazywać wiedzę o Unii Europejskiej. Wyrazem tego była publikacja wydana przez Instytut Studiów Strategicznych w 2003 roku: *102 powody, dla których Polska powinna wstąpić do Unii Europejskiej*.

W dniach 7 i 8 czerwca 2003 roku 77,45% Polaków biorących udział w referendum poparło dołączenie do Unii Europejskiej.

Sekretarz
generalny
NATO Jaap
de Hoop
Scheffer
i minister
spraw zagra-
nicznych RP
Radosław
Sikorski,
konferencja
ISS, Kraków
2009

Polska stała się państwem członkowskim 1 maja 2004 roku w czasie największego rozszerzenia w historii UE – wraz z Estonią, Łotwą, Litwą, Czechami, Słowacją, Węgrami, Słowenią, Maltą i Cyprzem.

Od tej pory główne cele programu ISS „Polska w Unii Europejskiej” uległy zmianie. Po wygranym referendum ISS skupił się na kwestiach pierwszych kroków Polski w strukturach europejskich – już na wiosnę 2004 roku przygotował trzy debaty odnoszące się do traktatu konstytucyjnego UE, systemu ważenia głosów w Radzie Unii Europejskiej oraz polskiego przedstawicielstwa w Parlamencie Europejskim.

W późniejszych latach ISS zaczął badać i analizować zmiany zachodzące nie tylko w Polsce, ale i w całej Unii Europejskiej. 25 kwietnia 2005 Bułgaria i Rumunia podpisały traktat akcesyjny w Luksemburgu i dnia 1 stycznia 2007 roku dołączyły do członków Unii. Wiele uwagi poświęcono też kwestiom traktatu lizbońskiego, który po ratyfikacji wszedł w życie 1 grudnia 2009 roku. W 2008 i 2009 roku ISS zorganizował I i II Forum Polityki Europejskiej „Europa w świecie”.

W programie „Polska w Unii Europejskiej” znalazło się również miejsce na podsumowania i refleksję. Pierwsze z tego rodzaju wydarzeń zostało zorganizowane w grudniu 2004 roku, kiedy kilkudziesięciu przedstawicieli m.in. Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, Ministerstwa Gospodarki i Pracy, Spraw Zagranicznych, Parlamentu Europejskiego wzięło udział w konferencji eksperckiej „Ocena pierwszych miesięcy członkostwa Polski w UE – fakty i mity”. W 2019 roku w ramach szeregu wydarzeń noszących zbiorczą nazwę „Dialog Obywatelski” odbyło się spotkanie „Bilans 15 lat Polski w Unii Europejskiej – perspektywy na przyszłość”, które zakończyło ten cykl.

Wśród najważniejszych publikacji poświęconych zagadnieniom struktur europejskich i dołączania Polski do Unii, powstałych w tym okresie, można wymienić: *Polskę w Europie* z 1994 roku,

Program dla Polski: Polska w Unii Europejskiej z 1996 roku czy Symbol Europy – historia i znaczenie flagi europejskiej z 2004 roku.

Prezes
Anna
Szymańska-
Klich,
rektor UJ
Karol Musioł,
sekretarz
stanu
w Urzędzie
Komitetu
Integracji
Europejskiej
Mikołaj
Dowgilewicz,
komisarz UE
Cecilia
Malmström

„Nowy Kształt Bezpieczeństwa Euroatlantyckiego”

W czasie tworzenia się Instytutu Studiów Strategicznych Polska stała przed kolejnym ogromnym wyzwaniem po zmianach 1989 roku, mianowicie ustaleniem nowych struktur w zakresie bezpieczeństwa – starała się o dołączenie do Sojuszu Północnoatlantyckiego. 3 lipca 1991 roku, dwa dni po rozwiązaniu Układu Warszawskiego, prezydent Lech Wałęsa złożył wizytę w Kwaterze Głównej NATO w Brukseli. W 1994 roku prezydent USA Bill

Clinton wypowiedział słynne słowa: „Pytanie nie brzmi już: czy NATO przyjmie nowych członków, ale kiedy i jak”, a kilka tygodni później minister obrony Piotr Kołodziejczyk złożył w Kwaterze Głównej Dokument Prezentacyjny, w którym zobowiązano się do rozwijania współpracy wojskowej z Sojuszem. 8 lipca 1997 roku podczas szczytu NATO w Madrycie Polska, Czechy i Węgry zostały oficjalnie zaproszone do rozmów o członkostwie, a w marcu 1999 roku zostały pełnomocnymi członkami Sojuszu.

To właśnie te wydarzenia doprowadziły do powstania w MCRD programu „Nowy kształt bezpieczeństwa euroatlantyckiego”.

W 1995 roku zapoczątkowano cykl Konferencji Bezpieczeństwa, flagowego projektu ISS, początkowo przedstawiających procesy akcesyjne. Późniejsze konferencje międzynarodowe, seminaria i debaty dotyczyły dalszego rozwoju Sojuszu, w tym kwestii dołączania do niego państw bałtyckich i pozostałych krajów Europy Wschodniej.

Wraz z wydarzeniami światowymi zmieniało się NATO. We wrześniu 2001 roku światem wstrząsnął atak terrorystyczny na World Trade Center. Instytut przygotowywał wówczas seminaria poświęcone wpływowi zagrożenia światowym terroryzmem na strategię obronną NATO. W konferencji międzynarodowej w 2002 roku „Przed szczytem NATO w Pradze” wzięli udział ówcześni ambasadorzy Rumunii, Republiki Estonii i przedstawiciele dyplomacji Łotwy, Słowenii oraz Litwy.

Biorąc pod uwagę rozmowy dotyczące tarczy antyrakietowej i rozwijające się konflikty w Afganistanie i Iraku, ISS badał nowy kształt bezpieczeństwa euroatlantyckiego. W 2008 i 2009 roku przygotowano także wydarzenia odnoszące się do planów nowego układu partnerstwa między NATO a Ukrainą, a w 2010 – Nowej Koncepcji Strategicznej Sojuszu.

Instytut Studiów Strategicznych analizował wydarzenia na Euromajdanie, politykę zagraniczną Baracka Obamy i kolejne szczyty NATO. Wydarzenia na Krymie skupiły uwagę świata na

Prezydent RP
Lech Wałęsa

wschodniej flance NATO. W 2015 roku ISS przygotował 23. edycję Międzynarodowej Krakowskiej Konferencji Bezpieczeństwa, zatytułowaną „NATO–Rosja”, w której udział wzięli m.in. James Appathurai – zastępca sekretarza generalnego NATO ds. politycznych i polityki bezpieczeństwa oraz specjalny przedstawiciel sekretarza generalnego NATO ds. Kaukazu i Azji Środkowej, Elmar Brok – przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Parlamentu Europejskiego, i – jak co roku – wybitni eksperci od spraw bezpieczeństwa z Europy i USA.

W 2019 roku nadszedł czas podsumowań w trakcie 28. edycji Krakowskiej Konferencji Bezpieczeństwa, w 70. rocznicę powstania NATO i 20. rocznicę przystąpienia Polski do NATO. W 2020 roku

Dyrektor
wykonawczy
Francuskiego
Instytutu
Spraw
Międzynaro-
dowych
Dominique
David

Zastępca
sekretarza
generalnego
NATO
Alexander
Vershbow

w czasie Krakowskiej Konferencji Bezpieczeństwa Instytut po raz pierwszy spotkał się ze swoimi gośćmi on-line, by porozmawiać o wpływie pandemii na globalną architekturę bezpieczeństwa. Ta formuła była kontynuowana także w 2021 roku.

Wśród publikacji Instytutu poświęconych kwestiom zmieniających się struktur bezpieczeństwa Polski i dążenia do dołączenia do Sojuszu Euroatlantyckiego znalazły się m.in.: *Nowy kształt bezpieczeństwa europejskiego* z 1996 roku, *USA, NATO, Polska. Problemy bezpieczeństwa europejskiego* z 1997 roku, *Polska a dalsze otwarcie NATO* z 1998 roku, *NATO u progu XXI wieku wobec nowych wyzwań i problemów bezpieczeństwa* z 2000 roku, *Czy przemysł obronny wymaga obrony?* z 2001 roku, *Polityka bezpieczeństwa państw bałtyckich* z 2003 roku, *Nowa koncepcja strategiczna Sojuszu Północnoatlantyckiego* z 2010 roku.

„Polska Polityka Wschodnia”

Polska polityka wschodnia, kwestie stosunków polsko-rosyjskich to dzisiaj jedno z najważniejszych zagadnień, które kształtują polską strategię zagraniczną. Gdy w wyniku wyborów w czerwcu 1989 roku powstał rząd premiera Tadeusza Mazowieckiego, Polska natychmiast zaczęła pracować nad zbliżeniem się do świata Zachodu. Proces rozpadu Związku Sowieckiego zakończył się w 1991 roku. W tym samym czasie Białoruś, Rosja i Ukraina utworzyły Wspólnotę Niepodległych Państw. Polska od początku wspierała ruchy demokratyczne w republikach posowieckich. W 1992 roku Polska oficjalnie zadeklarowała chęć przystąpienia do Sojuszu Północnoatlantyckiego. W 1993 roku prezydent Rosji Borys Jelcyń spotkał się z Wałęsą i chociaż przyznał, że Rosja nie ma prawa weta w sprawie członkostwa Polski w NATO, starał się później torpedować jej szanse w negocjacjach.

Prezydent
Białorusi
Stanisław
Szuszkiewicz

Takie było tło powstania programu MRCD „Polska Polityka Wschodnia”, który uzupełniał pozostałe dwa – związane z przystępowaniem do NATO oraz do Unii Europejskiej. Program miał określać kształt stosunków Polski z jej wschodnimi sąsiadami, analizować przemiany ekonomiczne związane z gospodarką rynkową, reformą systemów podatkowych, bankowych i prywatyzacyjnych, ale też wymieniać się doświadczeniami z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego m.in. na Ukrainie i Białorusi.

Program rozpoczął się od wspomnianej już lutowej konferencji polsko-ukraińskiej „Nowe wyzwania – nowa odpowiedzialność” w 1993 roku. Później Instytut organizował konferencje, seminaria i debaty poświęcone różnym obszarom polityki wschodniej. Przygotowana wtedy konferencja polsko-rosyjska „W stronę nowego partnerstwa” odbyła się w okresie zwiększonej wymiany handlowej pomiędzy Polską a Rosją. W 1994 roku wybory na Białorusi wygrał Aleksander Łukaszenka, a w latach 1996–1999, gdy stosunki polsko-rosyjskie były napięte z powodu finalizowania traktatu akcesyjnego Polski do NATO, a Polska potępiła

działania rosyjskie w Czeczenii, Instytut zorganizował debaty poświęcone Rosji i jej sąsiadom.

W 2004 roku po sfałszowanych wyborach prezydenckich przez Ukrainę przetoczyła się „pomarańczowa rewolucja” wymierzona w obóz władzy Wiktora Janukowycza. W tym czasie dzięki uprzejmości Konsulatu USA w Krakowie odbyła się videokonferencja. Wzięli w niej udział współpracownicy USA odpowiedzialni za politykę wschodnią, m.in. ówczesna dyrektor Biura Ukrainy, Mołdawii oraz Białorusi Karen Stewart oraz Deputy Director of the Office of Russian Affairs Damian Leader.

Polska i Szwecja 4 lata później zaproponowały utworzenie „Partnerstwa Wschodniego”, które miało zwrócić uwagę UE na ruchy demokratyczne w Armenii, Azerbejdżanie, Białorusi, Gruzji, Mołdawii i na Ukrainie. Instytut analizował wtedy rozwój wypadków w trakcie międzynarodowych konferencji, takich jak: „Rosja-Ukraina. Partnerstwo czy uzależnienie?”, „Polityka zagraniczna Federacji Rosyjskiej” czy „Białoruś częścią nowej Europy”. Instytut gościł przedstawicieli białoruskich i ukraińskich organizacji pozarządowych: Borysa Tarasiuka, Hryhorija Nemyria, Vitalija Portnikova, Irinę Krasowską, Alesia Bialackiego (Centrum Obrony Praw Człowieka „Wiosna”) czy Tadeusza Gawina (redaktor naczelny gazety „Dien”). Szkolił nowe, demokratyczne kadry z Ukrainy, Białorusi czy Gruzji.

Kolejnym wydarzeniem, które zaważyło na kształcie programu „Polska Polityka Wschodnia”, była dokonana przez Rosję aneksja Krymu w 2014 roku. Od tej pory polityka Polski na arenie międzynarodowej była skoncentrowana na potępieniu agresywnej strategii zagranicznej Rosji, wspieraniu Ukrainy i uniezależnieniu się od rosyjskich surowców energetycznych.

Jeszcze przed aneksją Krymu Instytut przeprowadzał konferencje międzynarodowe także na terenie Ukrainy. We wrześniu 2010 roku w Odessie miało miejsce wydarzenie „Działania na rzecz podniesienia poziomu wiedzy społeczeństwa Ukrainy

Minister
spraw za-
granicznych
Rosji Andriej
Kozyriew,
minister
spraw za-
granicznych
Polski Andrzej
Olechowski,
polsko-rosyj-
ska konferen-
cja „W stronę
nowego part-
nerstwa”,
Kraków,
23-25 lutego
1994

w zakresie zagadnień transatlantyckich”, a w 2012 roku – konferencja „Przyszłość Ukrainy”. W tamtym czasie miały też miejsce wizyty studyjne we współpracy z Kijowskim Oddziałem Regionalnego Związku Miast Ukrainy i Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności.

Polska jednoznacznie potępiła kolejną inwazję Rosji na Ukrainę w 2022 roku i udzieliła Ukrainie pomocy zbrojeniowej, finansowej i humanitarnej, walczyła jednocześnie o zaostrzenie sankcji międzynarodowych wymierzonych w Rosję. Wtedy zakończyły się polsko-rosyjskie interesy gazowe. Instytut zajmował się wówczas, jak wiele innych organizacji w Polsce, problemami uchodźców, czego wyrazem było wydanie dwujęzycznej publikacji on-line *Pracuję w Polsce – Працюю в Польщі*, kompleksowego przewodnika. Zawarto w nim informacje o wielu aspektach polskiego rynku pracy – od procedur legalizacyjnych, poprzez możliwości szukania ofert pracy, po bazę teleadresową instytucji i organizacji, w których można uzyskać bezpośrednie wsparcie

zarówno w procedurach rejestracyjnych, jak i w formie tłumaczenia dokumentów, uznawania dyplomów czy coachingu kariery.

Polskiej polityce wschodniej Instytut poświęcił m.in. następujące publikacje: *Od komunizmu do demokracji* z 1996 roku, *Trud niepodległości – Ukraina na przełomie tysiącleci* autorstwa Tadeusza Olszańskiego z 2003 roku, *Dynamika stosunków polsko-rosyjskich w latach 1991–1996* z 1997 roku, *Stosunki polsko-ukraińskie* z 1998 roku, *Polska polityka wschodnia* autorstwa m.in. Jana Nowaka-Jeziorańskiego z 2000 roku, *Rosja i jej sąsiedzi* z 2000 roku, *Ukraina między Rosją a Zachodem* z 2001 roku.

Działalność edukacyjna

Do czego służą *think tanki*? Mamy być dostarczycielem idei, opinii dla tych, którzy tworzą politykę realną, którzy działają w sferze *realpolitik*. To jest sens społeczeństwa obywatelskiego. To jest sens funkcjonowania takich instytucji jak nasza i tych, które pomogliśmy stworzyć. Być z ludźmi. Być tam, gdzie jesteśmy potrzebni. Pomagać, otwierać się i słuchać tego, co ludzie mają do powiedzenia. Jesteśmy swego rodzaju hubem, gdzie zbieramy różne pomysły, idee i staramy się je opracować, przedyskutować, wysłać w świat. Jesteśmy organizacją obywatelską. Mówię to z autentycznym poczuciem, że przez 30 lat w Instytucie Studiów Strategicznych takie działania prowadziliśmy i przyczyniliśmy się do tego, jak dzisiaj działa w Polsce sektor pozarządowy i społeczeństwo obywatelskie⁶.

Budowa silnego społeczeństwa obywatelskiego po przemianach 1989 roku była jednym z pierwszych zdefiniowanych celów

⁶ Anna Szymańska-Klich, fragment wypowiedzi w czasie konferencji z okazji trzydziestolecia działalności ISS.

Instytutu. Idea stworzenia platformy łączącej specjalistów, naukowców, reprezentantów *think tanków* i mediów przyświecała od początku Radzie Fundatorów – w której przecież znaleźli się przedstawiciele najważniejszych uczelni krakowskich.

Przez 30 lat pracy Instytut organizował seminaria, warsztaty, szkolenia i spotkania z ludźmi z najróżniejszych środowisk i w różnym wieku, starając się odpowiadać na potrzeby dyktowane przez czas i bieżące wydarzenia. Przed dołączeniem Polski do Unii Europejskiej Instytut koordynował szkolenia dla polskich organizacji pozarządowych związane z absorpcją funduszy unijnych. Później pracował nad szerzeniem wiedzy o instytucjach europejskich, także wśród dzieci i młodzieży, czego wyrazem był projekt „Obywatelski Kraków”, w ramach którego prowadzono spotkania z uczniami krakowskich liceów. W okresie rosnącej informatyzacji ISS prowadził kolejne edycje projektów „E-senior – szkolenia komputerowe dla osób w wieku 60+” we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej.

Jakkolwiek flagowy projekt ISS, Krakowskie Konferencje Bezpieczeństwa, skupia się na sprawach międzynarodowych i miejscu Polski w świecie, wiele pracy zostało również włożone w usprawnienie funkcjonowania najbliższego otoczenia, czyli regionu Małopolski. Przez programy typu „Lepsze Niepołomice”; „Bezpiecznie w mediach, sprawiedliwie w historii – wakacyjne warsztaty dla dzieci i młodzieży”, współorganizowane ze stowarzyszeniem Sie-macha; „Szlakiem Armii Krajowej i Akcji Burza”, w czasie którego razem z Muzeum Armii Krajowej odwiedzono 8 miejscowości i zaprezentowano mobilną wystawę historyczną – Instytut starał się odpowiadać na jak najwięcej potrzeb lokalnej społeczności.

Instytut działał także jako platforma wymiany wiedzy pomiędzy organizacjami pozarządowymi w regionie i na świecie. Serie wizyt studyjnych przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego Białorusi, Ukrainy, Mołdawii czy Gruzji doprowadziły do szeregu debat, rozmów, wystaw oraz szkoleń. Podejmowano

najróżniejsze tematy: od rozważań poświęconych roli kobiet w procesie transformacji w Afganistanie w ramach debat zorganizowanych we współpracy z Konsulatem Generalnym USA w Krakowie po szkolenia z zakresu prowadzenia finansów organizacji pozarządowej dla białoruskich NGO-sów.

Działalność ISS związana z transformacją 1989 i polską sceną polityczno-gospodarczą

Instytut uczestniczył aktywnie w analizie i ocenie zmian gospodarczych i społecznych zachodzących w Polsce po transformacji zapoczątkowanej w 1989 roku. W ramach konferencji

Prof. Bronisław Geremek, Bogdan Klich w Sali Obrad Rady Miasta Krakowa

międzynarodowych, seminariów i debat spotykano się i omawiano kwestie związane z najważniejszymi dyskursami społecznymi i politycznymi.

Instytut przygotował wtedy szereg spotkań odnoszących się do uchwalenia konstytucji, w tym konferencję międzynarodową „Konstytucja w służbie demokracji” w 1995 roku, debaty „Konstytucja – poprzeć czy odrzucić” i „Wieczór konstytucyjny”

Uczestnicy
konferencji
bezpieczeń-
stwa – Kraków
2016

w 1997 roku – politycy i intelektualiści Krakowa omawiali wtedy referendum konstytucyjne.

Kwestie transformacji gospodarki centralnie planowanej w rynkową budziły wtedy w Polsce wiele emocji. Instytut organizował w związku z tym wydarzenia, w trakcie których analizowano procesy reprivatyzacji, produkty bankowe, polski rynek ubezpieczeniowy, problemy frankowiczów czy partnerstwo publiczno-prywatne. Nie zabrakło wydarzeń dotyczących innych dyskutowanych wówczas tematów, choćby rozmów o ewentualnym wprowadzeniu w Polsce kary śmierci.

Od 2007 roku Instytut badał także kwestie bezpieczeństwa energetycznego w Polsce. Program zapoczątkowała konferencja przeglądowa „(Nie)bezpieczeństwo energetyczne Polski – stan obecny i wnioski na przyszłość”. Później przygotowano również konferencje poświęcone zielonej energii, węglowi kamiennemu oraz metanowi.

Trzydziestolecie działalności ISS

– Euroatlantyckie Forum Demokracji i Bezpieczeństwa: Wolność Nasza i Wasza

W 2023 roku coroczna Krakowska Konferencja Bezpieczeństwa miała szczególny, jubileuszowy charakter, w związku z trzydziestolecie działalności Fundacji Instytut Studiów Strategicznych. Konferencja odbyła się w dniach 10 i 11 września 2023 roku w Auditorium Maximum UJ.

Krakowskie Konferencje Bezpieczeństwa od początku pełniły rolę międzynarodowego forum wymiany opinii i poglądów wybitnych polskich, europejskich i amerykańskich badaczy, polityków, dyplomatów i ekspertów zajmujących się najbardziej aktualnymi problemami w zakresie dyplomacji i bezpieczeństwa. Szef projektu „Our Freedom and Yours”, dr hab. Łukasz Fydelek, wraz z przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego, prezes ISS Anną Szymańską-Klich, podjęli decyzję, by podzielić dwudniowe forum na dwa bloki związane z bezpieczeństwem i demokracją. Wśród tematów znalazły się wyzwania stojące przed

demokracjami w regionie i na świecie w dobie rosyjskiej inwazji na Ukrainę oraz kwestie wzrostu tendencji autorytarnych i populistycznych.

W wydarzeniu uczestniczyli wieloletni goście i przyjaciele Instytutu, w tym ambasador Stanów Zjednoczonych w Polsce Marek Brzeziński, którego wystąpienie rozpoczęło drugi dzień forum. Jego przemowa miała szczególne, symboliczne znaczenie ze względu na ważną dla jego współobywateli datę – 11 września, rocznicę ataku terrorystycznego na World Trade Center.

W pierwszym panelu dyskusyjnym, poświęconym kwestiom przywództwa w czasach kryzysu i niepewności, wystąpił m.in. Hans-Gert Pöttering, były przewodniczący Parlamentu

Prof. Zbigniew Brzeziński

Europejskiego od wielu lat związany z Fundacją Konrada Adenauera, oraz Jerzy Baczyński z tygodnika „Polityka”. W kolejnych panelach brali udział w dyskusji m.in. Jarosław Kurski z „Gazety Wyborczej”, Dominique David z IFRI, były ambasador Stanów Zjednoczonych w RP Daniel Fried, były ambasador Polski w Afganistanie dr Piotr Łukasiewicz, były minister obrony Austrii Werner Fasslabend, prof. Artur

Amb. Jerzy Koźmiński, prezes Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, laureat nagrody ISS Semper in Altum im. prof. Zbigniewa Brzezińskiego

Fundatorzy ISS: rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie prof. Stanisław Mazur, prorektor Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. Jarosław Górniak i senator Bogdan Klich prezentują nagrodę ISS Semper in Altum im. prof. Zbigniewa Brzezińskiego podczas Gali 30-lecia ISS

Gruszczak z Uniwersytetu Jagiellońskiego, dr Alicja Bachulska i Piotr Buras z European Council on Foreign Relations, dr hab. Karolina Olszowska reprezentująca Instytut Badań nad Turcją.

Wśród gości związanych ze środowiskiem instytucji podejmujących inicjatywy na rzecz społeczeństwa obywatelskiego znalazł się David Gregosz, który stoi na czele polskiego Biura Fundacji Konrada Adenauera, Jakub Wygnański – przewodniczący „Stoczni”, Akkan Suver z Fundacji Marmara, Roland Freudenstein, Marcin Zaborowski oraz Alena Kudzko z GLOBSEC, Michał Baranowski z German Marshall Fund.

Na temat agresji Rosji, bezpośredniego zagrożenia nie tylko dla krajów wschodniej flanki, ale też dla porządku międzynarodowego zbudowanego dookoła NATO, rozmawiano w czasie dwóch poświęconych tym kwestiom paneli. Pierwszego dnia odbył się panel zatytułowany „Implications of Russia’s War against Ukraine”. Mieliśmy wówczas zaszczyt gościć panią Olenę Tsybukh, wiceambasadorkę Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej, gen. Bena Hodgesa – byłego dowódcę U.S. Army Europe, gen. Jarosława Stróżyka – szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego Polski, oraz Camille’a Granda – byłego asystenta sekretarza generalnego w sprawach inwestycji obronnych w NATO. Drugiego dnia forum nasi goście uczestniczyli w panelu „Ukraine, NATO and the great power rivalry”. Byli to m.in. Dominik Jankowski – doradca w biurze sekretarza generalnego Jensa Stoltenberga, Rolf Nickel – były ambasador Niemiec do Polski, Eugeniusz Smolar – były dyrektor Centrum Stosunków Międzynarodowych.

Wydarzeniu towarzyszyła gala. Podczas niej wręczono Nagrodę ISS Semper in Altum im. Zbigniewa Brzezińskiego. Wyóżnienie to przyznawane jest osobom, które w znaczący sposób wpłynęły na polskie społeczeństwo obywatelskie. Instytut Studiów Strategicznych przyznaje Nagrodę od 2006 roku. Wśród wcześniejszych laureatów znaleźli się m.in. prof. Leszek Balcero-wicz, Władysław Bartoszewski oraz prof. Zbigniew Brzeziński.

W 2023 roku Nagrodę Semper in Altum przyznano ambasadorowi Jerzemu Koźmińskiemu, szefowi Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

Prof.
Władysław
Bartoszewski,
jeden
z patronów
Fundacji

Jerzy Koźmiński w latach 1994–2000 pełnił funkcję ambasadora RP w Waszyngtonie. Był zaangażowany w negocjacje akcesyjne do NATO, zakończone przystąpieniem Polski do Paktu Północnoatlantyckiego w 1999 roku. Od 2000 roku jest przewodniczącym Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, której celem jest wspieranie budowy społeczeństwa obywatelskiego, szerzenie demokracji i gospodarki rynkowej. Wchodził w skład Rady Programowej Kongresu Kultury Polskiej 2009. W 2010 roku został wiceprzewodniczącym Rady Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych i jednocześnie pozostał członkiem Rady Programowej. Wszedł również w skład Komisji Trójstronnej.

W ramach projektu „Our Freedom and Yours” Instytut Studiów Strategicznych we współpracy z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności i German Marshall Fund zorganizował także Szkołę Młodych Liderów – inicjatywę skierowaną do młodych przywódców lokalnych społeczności, zainteresowanych kwestiami społeczeństwa obywatelskiego, wartości demokratycznych i liberalnych. Program szkoły oraz związane z nią wizyty studyjne miały na celu wzbudzić w młodych ludziach refleksję nad wyzwaniami stojącymi obecnie przed demokracjami w Polsce i na świecie.

Przez dwa tygodnie po zakończeniu dwudniowej konferencji uczestnicy z Białorusi, Gruzji, Etiopii, Jordanii, Mołdawii, Ukrainy i Hiszpanii brali udział w wykładach i wizytach studyjnych. Podczas warsztatów rozmawiali o procesach demokratyzacji z ekspertami i wykładowcami Uniwersytetu Jagiellońskiego. Później w ramach wizyt studyjnych zwiedzili m.in. siedzibę Radia RMF FM w Krakowie, Muzeum Auschwitz-Birkenau oraz Instytut Praw Człowieka w Oświęcimiu oraz Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku, co pozwoliło uczestnikom pogłębić swoją wiedzę w zakresie współczesnej historii i polityki Polski i odnieść ją do kwestii upadku komunizmu w Europie.

Inne programy ISS

Program „INDEX Pamięci Polaków Zamordowanych i Represjonowanych przez Hitlerowców za Pomoc Żydom”

Program INDEX znacznie poszerzył wiedzę polskich historyków i dokumentalistów na temat skali nazistowskich represji wobec Polaków udzielających pomocy Żydom. Miał na celu ustalenie nazwisk i biografii Polaków oraz obywateli polskich innych narodowości (np. ukraińskiej, białoruskiej, litewskiej, ormiańskiej, niemieckiej), którzy na skutek działań nazistów ponieśli śmierć lub spotkali się z inną formą represji za pomoc udzielaną Żydom podczas II wojny światowej. Program był realizowany we współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej, Naczelną Dyрекcją Archiwów Państwowych oraz Fundacją PZU.

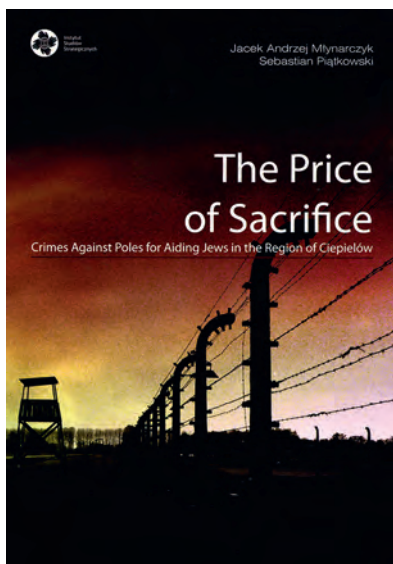
W ramach projektu przeprowadzono kwerendy archiwalne i biblioteczne w kraju i za granicą.

W ramach programu INDEX ISS współpracował z m.in.: Jerzym Wróblewskim i Piotrem Cywińskim, dyrektorami Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau, prof. Daria Nałęcz – dyrektorem Archiwów Państwowych, prof. Gesine Schwan

z Uniwersytetu Viadrina oraz prof. Leonem Kieresem i dr. hab. Januszem Kurtyką z Instytutu Pamięci Narodowej.

W roku 2015 zakończono program kwerend. Ostatecznie udokumentowano 731 faktów represji i stworzono specjalną bazę danych, z czego 80% było wynikiem kwerend w Żydowskim Instytucie Historycznym, a pozostałe 20% – w archiwach: niemieckich, litewskich, angielskich, ukraińskich, amerykańskich.

Później, do 2019 roku, Instytut kontynuował działalność edukacyjną w zakresie poszerzania wiedzy na temat Holokaustu wśród młodzieży. W ramach projektu „Sprawiedliwi i ich świat”, skierowanego do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych województwa małopolskiego, przedstawiciele Instytutu odbyli szereg spotkań i warsztatów, podczas których przekazywali wiedzę na temat wojny, Holokaustu, postaw Polaków w stosunku do Żydów na przykładzie wydarzeń rozgrywających się w miejscowości, gdzie były prowadzone zajęcia. Gdy zaś konkretne informacje były niedostępne, przedstawiali historię miejscowości sąsiedniej.

W ramach programu Instytut Studiów Strategicznych opublikował pierwsze polskie wydanie *Księgi Sprawiedliwych wśród Narodów Świata: ratujący Żydów podczas Holocaustu: Polska* pod redakcją Israela Gutmana. Wyniki programu INDEX zostały zamieszczone w *Rejestrze faktów represji na obywatelach polskich za pomoc ludności żydowskiej w okresie II wojny światowej*, wydany przez Instytut Pamięci Narodowej w 2014 roku. Później Instytut był współwydawcą publikacji *Sprawiedliwi i ich świat. Markowa w fotografii Józefa Ulmy* w 2015 roku.

„Nie wystarczy być... kobietą”

Na przełomie lat 2010/2011 we współpracy z ówczesnym Konsulatem Generalnym Republiki Francji Instytut rozpoczął przygotowania do stworzenia nowego programu poświęconego możliwościom wzmocnienia pozycji kobiet w życiu społecznym, kulturalnym, politycznym. Kwestie równouprawnienia ekonomicznego, perspektyw większego udziału kobiet w życiu politycznym, docenienia roli kobiet w życiu kulturalnym stały się szczególnie ważne ze względu na coraz wyraźniejsze różnice w dostępie kobiet do wysokich funkcji politycznych, rażące dysproporcje w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn na niekorzyść kobiet, na wszystkich szczeblach kariery zawodowej, trudności w uzyskaniu należytej reprezentacji w przestrzeni kultury i sztuki.

Aby wesprzeć kobiety w walce o należne im miejsce, wynagrodzenia, pozycję i szacunek, wspólnie z Instytutem Francuskim w 2012 roku zorganizowano konferencję „Nie wystarczy być... kobietą”. Tytuł, budzący spore zainteresowanie, wziął się z obserwacji współczesnego świata, w którym bardzo często wystarczy być mężczyzną, aby mieć nieuzasadnione przywileje w uzyskiwaniu wysokich stanowisk czy lepszych wynagrodzeń.

W kolejnych latach, aż do 2018 roku, projekt się rozwijał. W związku z nim były organizowane coroczne konferencje z udziałem ekspertek w zakresie prowadzenia własnych biznesów, trenerek i psycholożek, jak również reprezentantek władz samorządowych, środowisk akademickich oraz instytucji kultury. Podczas spotkania nie zabrakło przedstawicielek innych krajów, m.in. Francji i Indii. Gościliśmy takie postaci jak: Hanna Gronkiewicz-Waltz, Sonia Draga, Marta Szklarczuk z Fundacji Rak'n'Roll, Delphine Girard, Elżbieta Bieńkowska (ówczesna Europejska Komisarz ds. rynku wewnętrznego, przemysłu, przedsiębiorczości i MŚP), Joanna Bensz (członek zarządu Amerykańskiej Izby Handlowej w Polsce), Marta Lempart (inicjator i liderka Ogólnopolskiego Strajku Kobiet 3 października 2016 roku); Dorota Segda (rektor Akademii Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie); Urszula Gacek (członek zarządu Fundacji Instytut Studiów Strategicznych, była ambasador RP przy Radzie Europy w Strasburgu, była konsul generalna RP w Nowym Jorku).

Nie zabrakło także mężczyzn – konferencji przysłuchiwał się m.in. ówczesny minister pracy i polityki społecznej, Władysław Kosiniak-Kamysz. Goście, mówcy i uczestnicy wzięli udział w debatach dotyczących tego, kim są dziś kobiety, i jak ważne są zachodzące wokół nich zmiany.

„Europa dla Młodych” i „Dialogi Obywatelskie”

W ramach działalności Instytut Studiów Strategicznych współpracował ściśle z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce, czego flagowymi przykładami były serie debat z cyklu „Dialog Obywatelski”, realizowane w krajach UE od 2012 roku, oraz spotkania „Europa dla młodych”.

„Dialogi Obywatelskie” w ISS zainaugurowano 8 września 2017 roku. Odbyła się wówczas dyskusja z Elżbietą Bieńkowską, ówczesną komisarz ds. rynku wewnętrznego, przemysłu, przedsiębiorczości oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Zaprezentowano wtedy Europejski Program Badań Obronnych oraz uruchomioną w czerwcu 2017 roku Akcję Przygotowawczą Europejskiego Programu Badań Obronnych (Preparatory Action on Defence Research). Program ten, po raz pierwszy w historii Unii Europejskiej, wspierał innowacyjne badania nad technologiami w zakresie obronności i zakończył się ustanowieniem nowego instrumentu UE: Europejskiego Funduszu Obronnego.

W lutym 2018 roku odbył się natomiast Dialog Obywatelski pt. „Unia Europejska i jej sąsiedztwo – czy mamy się czego obawiać?” z udziałem Macieja Popowskiego, wicedyrektora Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Sąsiedztwa i Negocjacji w sprawie Rozszerzenia (DG NEAR). W październiku seniorzy z Krakowa i okolicznych miejscowości, w tym grupy zorganizowane z Niepołomic i Wieliczki, wzięli udział w dialogu „Polska w Unii Europejskiej – wspólne wartości, wspólne wyzwania”, z udziałem ambasadora Marka Prawdy, szefa Przedstawicielstwa KE w Polsce.

W czasie wydarzeń opatrzonych następującymi tytułami: „Rządy prawa: Polska i Unia Europejska na kursie kolizyjnym?”, „Bezpieczeństwo za prawa obywatelskie. Naprawdę tego chcemy?”, „Recepta na zdrowie” czy „Migrować czy zostać? – o unijnym rynku pracy z perspektywy młodych” występowali przedstawiciele Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, dziennikarze, aktywiści i przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego.

Ludzie Instytutu Studiów Strategicznych

RADA FUNDATORÓW 1993–2024

Bogdan Klich

Rektorzy Uniwersytetu Jagiellońskiego:

prof. dr hab. Andrzej Pelczar

prof. dr hab. Aleksander Koj

prof. dr hab. Franciszek Ziejka

prof. dr hab. Karol Musioł

prof. dr hab. Wojciech Nowak

prof. dr hab. Jacek Popiel

Rektorzy Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

(wcześniej Akademia Ekonomiczna):

prof. dr hab. Jerzy Mikułowski Pomorski

prof. dr hab. Tadeusz Grabiński

prof. dr hab. Ryszard Borowiecki

prof. dr hab. Roman Niestrój

prof. dr hab. Andrzej Chochół

prof. dr hab. Stanisław Mazur

CZŁONKOWIE ZARZĄDU FUNDACJI MCRD I INSTYTUTU STUDIÓW STRATEGICZNYCH 1993–2024

Anna Szymańska-Klich – Prezes Zarządu

Antoni Potocki – przedsiębiorca

Andrzej Zdebski – przedsiębiorca

prof. dr hab. Zdzisław Mach

prof. dr hab. Grażyna Skąpska

prof. UJ, dr hab. Artur Gruszczyk

prof. UEK, dr hab. Piotr Buła

Rafał Sonik – przedsiębiorca

Urszula Gacek – dyplomata

Wojciech Wróblewski – przedsiębiorca i dyplomata

Andrzej Barański – przedsiębiorca

Andrzej Długosz – przedsiębiorca

Paweł Rey – przedsiębiorca

prof. dr hab. Marek Bańkowicz

prof. dr hab. UEK Stanisław Miklaszewski

dr Paweł Gizbert-Studnicki

Jacek Michalski – przedsiębiorca

prof. Jacek Klich

Marek Strzała – dziennikarz

Henryk Woźniakowski – wydawca, publicysta

dr hab. Zbigniew Rudnicki

ZESPÓŁ

Bogusława Abramowicz – dyrektor ISS

Michał Burek – wicedyrektor ISS

Ewa Chromniak

Paulina Gas – dyrektor ISS

Grzegorz Gawlikowski

Weronika Gil

Olga Glińska

Aleksander Jakimowicz
Dorota Kobylec
Katarzyna Kołodziej
Krzysztof Krzysztofiak – dyrektor ISS
Rafał Kunaszyk
Sebastian Kurek
Jakub Link-Lenczowski
Grzegorz Lipiec
Katarzyna Morawiec
Andrzej Osiniak – dyrektor ISS
Tomasz Ożóg
Lucyna Parczewska
Irena Piwowarczyk
Irena Schevczenko
Anna Sieprawska
Andrzej Sokołowski – dyrektor ISS
Dariusz Styrna
Grzegorz Szafran
Monika Zamarlik – wicedyrektor ISS

Kalendarium programów

Od 1993 – „Nowy Kształt Bezpieczeństwa Euroatlantyckiego”

1993

- ▶ 29-31 października – „Razem czy osobno”, konferencja polsko-czesko-słowacko-węgierska

1994

- ▶ 17-19 czerwca – „Polska w Europie”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 7-10 października – „Wolne media dla Europy”, konferencja międzynarodowa

1996

- ▶ 17-18 lutego – „Nowy kształt bezpieczeństwa europejskiego”, międzynarodowa konferencja przeglądowa
- ▶ 25 lutego – „Polska racja stanu”, debata publiczna

1997

- ▶ 24-25 marca – „USA, NATO, *Polska* – problemy bezpieczeństwa europejskiego”, międzynarodowa konferencja przeglądowa

- ▶ 13-14 września – „Polskie stanowisko wobec rezultatów Konferencji Międzynarodowej, Amsterdam 1997”, seminarium
- ▶ 22 października – „Modele stosunków polsko-rosyjskich po przystąpieniu Polski do NATO”, seminarium eksperckie

1999

- ▶ 2-3 października – „Participation of the United States in New European Security System”, konferencja międzynarodowa

2000

- ▶ 25 maja – „Bałkany: Implikacje konfliktu na progu XXI wieku”, seminarium eksperckie
- ▶ 1-2 czerwca – „Second Central European Forum for Security and Cooperation”, konferencja międzynarodowa

2001

- ▶ 7 stycznia – „Droga państw bałtyckich do NATO”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 9 kwietnia – „NATO – polityka bezpieczeństwa, przemysł obronny, technologie i badania w państwach Grupy Wyszehradzkiej”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 17-18 maja – „Central European Forum for Security and Cooperation”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 3-7 października – „Seminar on Modalities for cooperation with international organisations, including a review of themes emerging from the Oslo seminar”, seminarium międzynarodowe

2002

- ▶ 14 maja – „Stan przygotowania służb cywilno-wojskowych do przeciwdziałania terroryzmowi”, seminarium eksperckie
- ▶ 18 października – „Przed szczytem NATO w Pradze”, konferencja międzynarodowa

- ▶ 29 października – „Transformacja – Integracja – Globalizacja”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 28 listopada – „Przyszłość Obwodu Kaliningradzkiego w integrującej się Europie”, konferencja międzynarodowa

2003

- ▶ 21 marca – „Wpływ wydarzeń 11 IX na strategię obronną NATO”, seminarium eksperckie
- ▶ 24 maja – „Nowy Kształt Współpracy Międzynarodowej USA–NATO–Rosja”, konferencja międzynarodowa jubileuszowa

2004

- ▶ 8 marca – „Stan więzi transatlantyckich wobec zagrożenia światowym terroryzmem”, seminarium eksperckie
- ▶ 7 października – „Nowy wymiar terroryzmu. Granice okrucieństwa”, seminarium eksperckie

2005

- ▶ 21 kwietnia – „Polityka zagraniczna Stanów Zjednoczonych wobec zmieniającej się Unii Europejskiej”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 13 maja – „Wschodni wymiar polityki NATO”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 21 maja – „Unia Europejska – USA. Nowe partnerstwo?”, konferencja międzynarodowa

2006

- ▶ 28-30 czerwca – „Posiedzenie Wspólnej Grupy Roboczej NATO–Ukraina ds. Reformy obronnej (JWGDR)”

2007

- ▶ 29 czerwca – „Czy Polska potrzebuje tarczy?”, konferencja międzynarodowa

- ▶ 27 października – „Konferencja Europa–NATO–Ameryka. Nowe Partnerstwo”, konferencja międzynarodowa

2008

- ▶ 23-24 października – „Forum Bezpieczeństwa Euroatlantyckiego – nowy kształt bezpieczeństwa euroatlantyckiego – nowa odpowiedzialność”, konferencja międzynarodowa

2009

- ▶ 19-20 lutego – „II Forum Bezpieczeństwa Euroatlantyckiego – NATO przed szczytem jubileuszowym. Czy Sojusz potrzebuje Nowej Koncepcji Strategicznej?”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 29-30 października – „NATO–Ukraina – konferencja dotycząca planowania układu partnerstwa – Udział społeczeństwa obywatelskiego w reformie sektora bezpieczeństwa. Dotychczasowe doświadczenia i rekomendacje na przyszłość”, konferencja międzynarodowa, Kijów

2010

- ▶ 16 października – „III Forum Bezpieczeństwa Euroatlantyckiego – Szczyt w Lizbonie szansą na nową sytuację międzynarodową”, międzynarodowa debata ośrodków badawczych i eksperckich na temat przyszłości NATO

2011

- ▶ 17 kwietnia – „IV Forum Bezpieczeństwa Euroatlantyckiego NATO po przyjęciu Nowej Koncepcji Strategicznej”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 27-28 października – „NATO-Ukraine Practical co-operation and its relevance for strengthening Euro-Atlantic security”, konferencja międzynarodowa, Lwów

2012

- ▶ 9 lutego – „V Forum Bezpieczeństwa Euroatlantyckiego: NATO i Unia Europejska na rzecz bezpiecznej Europy”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 6 czerwca – „Debata poświęcona analizie postanowień ostatniego szczytu NATO w Chicago i ich konsekwencji dla polskiej polityki zagranicznej”

2013

- ▶ 10 maja – „VI Forum Bezpieczeństwa Euroatlantyckiego NATO po misji ISAF. Kolektywna obrona czy misje operacyjne, partnerzy i przemiany”, konferencja międzynarodowa we współpracy z Kwaterą Główną NATO, Fundacją im. Konrada Adenauera w Polsce

2014

- ▶ 17 stycznia – „Zmieniając historię. Polityka zagraniczna Baracka Obamy”, dyskusja i promocja książki we współpracy z PISM
- ▶ 4 kwietnia – „Defence Matters – nowe wyzwania polityki bezpieczeństwa NATO i UE”, konferencja międzynarodowa we współpracy z Kwaterą Główną NATO, Fundacją Konrada Adenauera, PISM
- ▶ 17 października – „Nowy Kształt Euroatlantyckiej Polityki Bezpieczeństwa po Szczycie NATO w Walii”, XXII międzynarodowa konferencja o bezpieczeństwie euroatlantyckim we współpracy z Fundacją Konrada Adenauera, PISM, Kwaterą Główną NATO

2015

- ▶ 22 maja – XXXIII Międzynarodowa Krakowska Konferencja Bezpieczeństwa „NATO-Rosja”, konferencja międzynarodowa we współpracy z Kwaterą Główną NATO, KAS, PISM

2016

- ▶ 4 marca – XXIV Międzynarodowa Krakowska Konferencja Bezpieczeństwa „NATO jako Aktywny Opiekun – oczekiwania przed szczytem NATO w Warszawie”, konferencja międzynarodowa we współpracy z Kwaterą Główną NATO, KAS
- ▶ 10 października – „Po szczycie NATO w Warszawie – właściwa odpowiedź na ciężkie czasy?”, Jubileuszowa XXV Międzynarodowa Krakowska Konferencja Bezpieczeństwa we współpracy z KAS, Kwaterą Główną NATO

2017

- ▶ 27 marca – XXVI Międzynarodowa Krakowska Konferencja Bezpieczeństwa „Ameryka i bezpieczeństwo euroatlantyckie – ustawiając nowy porządek”, konferencja międzynarodowa we współpracy z Kwaterą Główną NATO, KAS

2018

- ▶ 16 kwietnia – XXVII Międzynarodowa Krakowska Konferencja Bezpieczeństwa „Pomiędzy NATO i Unią Europejską – wspólne bezpieczeństwo i wyzwania”, konferencja międzynarodowa we współpracy z Kwaterą Główną NATO, KAS

2019

- ▶ 22 maja – XXVIII Międzynarodowa Krakowska Konferencja Bezpieczeństwa „Czy NATO sprosta nowym wyzwaniom bezpieczeństwa?” w 70. rocznicę powstania NATO i w 20. rocznicę przystąpienia Polski do NATO

2020

- ▶ 19 października – „Czy pandemia zmieni globalną architekturę bezpieczeństwa?”, XXIX Międzynarodowa Krakowska Konferencja Bezpieczeństwa on-line

2021

- ▶ 13 grudnia – XXX Międzynarodowa Konferencja Bezpieczeństwa on-line „NATO-U.S.-European Union – New Opening, New Challenges”. A New Transatlantic Order-Rebuilding Alliances-Strengthening NATO, konferencja międzynarodowa on-line we współpracy z KAS

„Polska Polityka Wschodnia”

1993

- ▶ 19-21 lutego – „Nowe wyzwania – nowa odpowiedzialność”, konferencja polsko-ukraińska

1994

- ▶ 23-25 lutego – „W stronę nowego partnerstwa”, konferencja polsko-rosyjska

1996

- ▶ 24 czerwca – „Polska polityka wschodnia”, debata publiczna

1998

- ▶ 21 października – „Stosunki polsko-ukraińskie w latach 1992–1997”, seminarium eksperckie

1999

- ▶ 18 marca – „Rosja i jej sąsiedzi”, seminarium eksperckie
- ▶ 12-13 czerwca – „Nowy kształt stosunków Polski z jej wschodnimi sąsiadami”, konferencja międzynarodowa

2000

- ▶ 28 października – „Rosja-Ukraina. Partnerstwo czy uzależnienie?”, konferencja międzynarodowa

2001

- ▶ 17 listopada – „Polityka zagraniczna Federacji Rosyjskiej”, konferencja międzynarodowa

2004

- ▶ 7 czerwca – „Białoruś częścią nowej Europy”, seminarium

2005

- ▶ 16 grudnia – „Jakie sąsiedztwo? Rola Niemiec i nowych państw członkowskich w kształtowaniu polityki wschodniej Unii Europejskiej: stosunki z Ukrainą i Białorusią”, konferencja międzynarodowa

2007

- ▶ 5 października – „Ukraina i Białoruś 2007”, konferencja międzynarodowa

2010

- ▶ 17 września – „Działania na rzecz podniesienia poziomu wiedzy społeczeństwa Ukrainy w zakresie zagadnień transatlantyckich”, konferencja międzynarodowa, Odessa

2011

- ▶ 13 kwietnia – „Ukraina-Unia Europejska”, seminarium eksperckie

2012

- ▶ 19 października – „Przyszłość Ukrainy”, konferencja międzynarodowa

2014

- ▶ 24-28 listopada – Program „STP: Wizyty Studyjne w Polsce”
– wizyta studyjna we współpracy z Kijowskim
Oddziałem Regionalnego Związku Miast Ukrainy
i Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności

„Polska w Unii Europejskiej”

1997

- ▶ 1 lutego – „Polska w Unii Europejskiej”, debata publiczna

1998

- ▶ 24 stycznia – „Polska wobec reformy instytucjonalnej Unii Europejskiej”, seminarium eksperckie
- ▶ 24-25 kwietnia – „Stan przygotowań Polski, Czech, Węgier, Estonii i Słowenii do negocjacji z UE”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 20 czerwca – „Polska strategia negocjacji członkowskich z Unią Europejską”, seminarium eksperckie
- ▶ 14-15 listopada – „Polacy, Niemcy, Francuzi – drogi współpracy”, konferencja międzynarodowa

1999

- ▶ 20 listopada – „Doświadczenia Austrii, Finlandii, Szwecji i Norwegii a proces przystąpienia Polski do Unii Europejskiej”, konferencja międzynarodowa

2000

- ▶ 8-9 czerwca – „Stosunki zewnętrzne UE po rozszerzeniu”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 5 września – „Problemy rozszerzenia oraz reformy instytucjonalne UE”, seminarium eksperckie
- ▶ 18 listopada – „Integracja Polski z UE a procesy globalizacji gospodarczej”, konferencja międzynarodowa

2001

- ▶ 3 marca – „Unia Europejska 2001. Konsekwencje decyzji szczytu w Nicei”, seminarium eksperckie
- ▶ 23 czerwca – „Zdolności adaptacyjne polskiej gospodarki do integracji z Unią Europejską”, seminarium eksperckie

- ▶ 20 października – „Francja, Niemcy, Wielka Brytania i Polska wobec rozszerzenia Unii Europejskiej” – konferencja międzynarodowa

2002

- ▶ 23 lutego – „Jak informować o integracji?” – debata publiczna
- ▶ 13 kwietnia – „Polska a EURO: stan i kierunki przygotowań Polski do przyjęcia wspólnej waluty”, seminarium eksperckie
- ▶ 15 listopada – „Polski rynek finansowy wobec integracji europejskiej”, seminarium eksperckie

2003

- ▶ 31 stycznia – „Realizacja Europejskiego Celu Operacyjnego”, seminarium eksperckie
- ▶ 25 lutego – „Europa po Kopenhadze”, debata publiczna
- ▶ 3 marca – „Jak wygrać, jak przegrać referendum narodowe w sprawie przystąpienia do UE” – seminarium międzynarodowe
- ▶ 31 marca – „Być albo nie być w Unii Europejskiej”, debata ekspercka
- ▶ 16 kwietnia – dzień otwarty Instytutu w dniu podpisania traktatu akcesyjnego z UE
- ▶ 24 października – „Rozszerzenie Unii Europejskiej i jego wpływ na współpracę transgraniczną i międzyregionalną”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 28 listopada – „Wymiar Wschodni Unii Europejskiej”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 15 grudnia – „Konferencja Międzyrządowa – sukces czy porażka Europy”, debata

2004

- ▶ 23 lutego – „Wartości judeochrześcijańskie w preambule Traktatu Konstytucyjnego Unii Europejskiej”, debata konstytucyjna
- ▶ 29 marca – „System wdrażania głosów w Radzie Unii Europejskiej”, debata publiczna

- ▶ 5 kwietnia – „Polscy przedstawiciele w Parlamencie Europejskim. Jak informować o integracji?”, seminarium eksperckie
- ▶ 22 października – „Bezpieczeństwo obrotu gospodarczego w Polsce i w Niemczech”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 3 listopada – „Europejska polityka obronności: wiek Entente Cordiale”, seminarium polsko-brytyjsko-francuskie: wizyta księcia Edwarda
- ▶ 8 listopada – „Konstytucja Europejska – po podpisaniu, przed ratyfikacją”, debata
- ▶ 10 grudnia – „Strategia Lizbońska dla polskiej szkoły”, konferencja
- ▶ 20 grudnia – „Ocena pierwszych miesięcy członkostwa Polski w UE: fakty i mity”, konferencja ekspercka

2005

- ▶ 31 sierpnia – „Europejski Program Badań nad bezpieczeństwem (ESPRP) szansą dla wzrostu innowacyjności w Europie”, konferencja międzynarodowa

2006

- ▶ 7 kwietnia – „Jaka jest, jaka będzie Polska w Unii Europejskiej – co dalej z eurokonstytucją?”, debata
- ▶ 22 maja – „Przyszłość Unii Europejskiej. Rola i miejsce Polski w zmieniającej się Unii Europejskiej”, konferencja jubileuszowa
- ▶ 27 października – „Polska a EURO – szanse i wyzwania”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 3 listopada – „Dialog polsko-niemiecki”, konferencja międzynarodowa

2007

- ▶ 24 marca – „Regionalne Obchody 50. rocznicy podpisania Traktatów Rzymskich”, konferencja ekspercka

- ▶ 18 czerwca – „Trójkąt Weimarski a przyszłość Unii Europejskiej”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 16 listopada – „Granice Europy. Czy kolejne rozszerzenie UE jest możliwe?”, konferencja międzynarodowa

2008

- ▶ 19-20 czerwca – „Forum Polityki Europejskiej Europa w Świecie – 50 lat współpracy”, konferencja międzynarodowa

2009

- ▶ 8-9 października – „II Forum Polityki Europejskiej – „Polska i Unia Europejska – współpraca, wyzwania, perspektywy”, konferencja międzynarodowa

2017

- ▶ 8 września – Dialog Obywatelski: „Bezpieczniejsza Polska, bezpieczniejsza Europa, bezpieczniejsi obywatele” we współpracy z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce

2018

- ▶ 1 lutego – Dialog Obywatelski: „Bezpieczniejsza Polska, bezpieczniejsza Europa, bezpieczniejsi obywatele”
- ▶ Kwiecień-grudzień – „Ochrona flagi Unii Europejskiej”, we współpracy z Frontem Europejskim
- ▶ 1 października – Dialog Obywatelski: „Polska w Unii Europejskiej – wspólne wartości, wspólne wyzwania”

2019

- ▶ 28 stycznia – Dialog Obywatelski: „Przyszłość Budżetu UE po 2020 – spójność czy elastyczność?”
- ▶ 13 maja – Dialog Obywatelski: „Bilans 15 lat Polski w Unii Europejskiej – perspektywy na przyszłość”
- ▶ 12 czerwca – Debata „Europejski Kraków – 15 lat w Unii Europejskiej”

Od 2008 – Program ISS dla organizacji pozarządowych. Projekty edukacyjne

2012

- ▶ 19-24 marca – wizyta studyjna w ISS w ramach projektu Euroatlantyckiego Collegium Europy Wschodniej – „Administracja a Organizacje Pozarządowe”, współfinansowano w ramach Programu Polsko-Amerykańskiej Fundacji RITA/STP – Wizyty Studyjne
- ▶ 18 września – „Debata dotycząca roli kobiet w procesie transformacji w Afganistanie”, zorganizowana we współpracy z Konsulatem Generalnym USA w Krakowie

2014

- ▶ Maj-październik – „E-senior II – szkolenia komputerowe dla osób w wieku 60+” we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej (program ASOS 2014)

2015

- ▶ 1 listopada 2014 – 31 grudnia 2015 – Program „Lepsze Niepołomice” we współpracy ze Stowarzyszeniem Miłośników Ziemi Niepołomickiej i Fundacją Batorego
- ▶ Maj-październik – „E-senior III – szkolenia komputerowe dla osób w wieku 60+” we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej

2017

- ▶ 10 sierpnia – 15 października – „Bezpiecznie w mediach, sprawiedliwie w historii – wakacyjne warsztaty dla dzieci i młodzieży” – we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego i stowarzyszeniem Siemacha

2018

- ▶ Marzec-grudzień – „Szlakiem Armii Krajowej i Akcji Burza”, Fundacja współpracowała z Muzeum Armii Krajowej w ramach projektu edukacyjnego „Szlakiem Armii Krajowej i Akcji Burza”; mobilna wystawa historyczno-edukacyjna, organizowana przez Muzeum Armii Krajowej, miała na celu przybliżyć historię żołnierzy AK i uczestników Akcji „Burza” w Małopolsce; muzealny kontener w maju i czerwcu br. odwiedził 8 miejscowości; podczas dwudniowego wydarzenia istniała możliwość udziału w grze edukacyjnej, odbyły się pokazy grup rekonstruktorskich, a zainteresowani historią II wojny światowej mogli oglądać repliki broni i umundurowania, a także zdjęcia i materiały archiwalne

2019

- ▶ 1 października – 15 grudnia – Projekt edukacyjny: „Obywatelski Kraków” – pięć spotkań z młodzieżą z krakowskich szkół średnich z I LO, IIX LO, ZSE nr 1 oraz XXV LO – 84 osoby

2022

- ▶ Od września – Projekt: „Po drugiej stronie ekranu”: „Fałszywe informacje, uzależnienia, cyberprzestępstwa, co czyha na nas w sieci?”, cyberwarsztaty dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych z Krakowa i okolic oraz cyberwarsztaty on-line dla zainteresowanych podniesieniem swoich kompetencji w tym zakresie nauczycieli / pedagogów / bibliotekarzy / edukatorów; 50 warsztatów dla 600 uczniów w Zielonkach, Zakrzowie, Szarowie, Niepołomicach, Gaju, Tarnowie, Oświęcimiu, Libertowie, Jerzmanowicach, Konarach, Bystrej, Gorlicach, szkolenie 36 nauczycieli w Małopolsce
- ▶ E-book *Pracuję w Polsce – Працюю в Польщі*, kompleksowy przewodnik po polskim rynku pracy w dwóch wersjach językowych, polskiej i ukraińskiej; koordynator projektu:

Weronika Piotrowska; autorzy: Weronika Piotrowska, Jagoda Szpak, Oliwia Jastrząb, Wiktor Antolak, Piotr Filipiak

Od 2011 – „Nie wystarczy być... kobietą”

2012

- ▶ 1 marca – „Nie wystarczy być... kobietą”, konferencja międzynarodowa

2013

- ▶ 21 marca – „Nie wystarczy być... kobietą. Kobieta, praca i sukces”, konferencja międzynarodowa

2014

- ▶ 5 kwietnia – „Nie wystarczy być... kobietą. Niedoceniany potencjał kobiet”, III konferencja międzynarodowa

2015

- ▶ 13 marca – „Nie wystarczy być... kobietą. Zmiana. Start do sukcesu”, IV konferencja międzynarodowa

2016

- ▶ 2 kwietnia – „Nie wystarczy być... kobietą. Marka: kobieta”, V konferencja międzynarodowa

2017

- ▶ 22 maja – „Nie wystarczy być... kobietą. Co to jest startup i dlaczego jest dla wszystkich?”, VI konferencja międzynarodowa

2018

- ▶ 20 kwietnia – „Nie wystarczy być... kobietą. Kobiety aktywne w życiu publicznym?”, VII konferencja międzynarodowa

Bezpieczeństwo energetyczne

2007

- ▶ 26 listopada – „(Nie)bezpieczeństwo energetyczne Polski – stan obecny i wnioski na przyszłość”, konferencja przeglądowa

2008

- ▶ 21 kwietnia – „Bezpieczeństwo energetyczne filarem bezpiecznej Europy”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 15 grudnia – „Zielona energia – trend czy konieczność? Innowacyjne technologie a europejska polityka zagraniczna”, konferencja międzynarodowa

2012

- ▶ 20 września – „Odmetanowanie i zgazowanie podziemne węgla kamiennego – droga do poprawy bezpieczeństwa energetycznego Polski”, konferencja ogólnopolska

2013

- ▶ 31 stycznia – wizyta delegacji Azerbejdżanu w ISS
- ▶ 12 kwietnia – „Problemy energetyczne w Polsce i Azerbejdżanie w kontekście polityki energetycznej UE”, konferencja międzynarodowa

INDEX

2005

- ▶ 17 listopada – „Prawdy i fałsze w powszechnej wiedzy o Holokauście”, konferencja międzynarodowa

2008

- ▶ 5 grudnia – „INDEX Pamięci Polaków zamordowanych przez hitlerowców za pomoc Żydom”, konferencja międzynarodowa

2010

- ▶ 28 czerwca – „Ten jest z Ojczyzny mojej – jest Człowiekiem – Polscy Sprawiedliwi wśród Narodów Świata”, konferencja międzynarodowa

2012

- ▶ 15 marca – 15 lipca – Program: „Sprawiedliwi i ich świat” – spotkania z historią dla młodzieży ponadgimnazjalnej – we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego
- ▶ 1 kwietnia – 30 października – Program: „Małopolskie szlaki dziedzictwa żydowskiego” – projekt strony internetowej: www.zydziwmalopolsce.pl
- ▶ 16 listopada – 31 grudnia – Pozyskiwanie nowych danych w Polsce i za granicą dotyczących obywateli państwa polskiego poddanych represjom ze strony okupanta niemieckiego w latach 1939–1945 za pomoc ludności żydowskiej – kwerenda przeprowadzona we współpracy z Archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego w Warszawie, IPN

2013

- ▶ 1 sierpnia – 31 grudnia – „INDEX Pamięci Polaków Zamordowanych i Represjonowanych przez Hitlerowców za Pomoc Żydom” we współpracy z IPN i Fundacją PZU – kwerendy w Centralnym Archiwum Państwowym we Lwowie, Staatsarchiv w Hanowerze, Bundesarchiv Berlin, Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie i w Żydowskim Instytucie Historycznym w Warszawie

2014

- ▶ 1 stycznia – 31 grudnia – „INDEX Pamięci Polaków Zamordowanych i Represjonowanych przez Hitlerowców za Pomoc Żydom” we współpracy z IPN i Fundacją PZU – kwerendy w Archiwum Studium Polski Podziemnej i Instytutu Józefa Piłsudskiego w Londynie, Archiwum Powiatu Kowieńskiego, Archiwum Kurii Archidiecezji Kowieńskiej, Litewskim Centralnym Archiwum Państwowym, Państwowym Wileńskim Muzeum Żydowskim, Litewskim Archiwum Specjalnym, Bibliotece Litewskiej Akademii Nauk, Centralnym Archiwum Państwowym we Lwowie, Archiwum Federalnym w Berlinie, Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie, Żydowskim Instytucie Historycznym w Warszawie, Archiwum Państwowym w Kielcach

2015

- ▶ 1 kwietnia – 30 października – „Sprawiedliwi i ich świat” – spotkania z historią dla młodzieży ponadgimnazjalnej we współpracy z Województwem Małopolskim i Muzeum Historii Polski
- ▶ 2015 – „INDEX Pamięci Polaków Zamordowanych i Represjonowanych przez Hitlerowców za Pomoc Żydom” we współpracy z IPN i Fundacją PZU – opracowanie strony www.represje.iss.krakow.pl
- ▶ 1 grudnia – Konferencja: „Polacy represjonowani za pomoc Żydom”

2016

- ▶ 1 marca – 30 czerwca – „Sprawiedliwi i ich świat” – spotkania z historią dla młodzieży ponadgimnazjalnej we współpracy z Województwem Małopolskim i Muzeum Historii Polski
- ▶ 2 maja – 30 września – „Mapa pamięci – Wspólnota dziejów Polaków i Żydów na terenie Małopolski

2018

- ▶ Kwiecień-listopad – „Sprawiedliwi i ich świat” – spotkania z historią dla młodzieży ponadgimnazjalnej we współpracy z Województwem Małopolskim i Muzeum Historii Polski
- ▶ Lipiec-październik – Mapa pamięci – Wspólnota dziejów Polaków i Żydów na terenie Małopolski – poszukiwania badawcze dotyczyły Gorlic, Nowego Wiśnicza, Wolbromia, Zakopanego, Bochni i Chrzanowa

2019

- ▶ Listopad – „Sprawiedliwi i ich świat” – spotkania z historią dla młodzieży ponadgimnazjalnej we współpracy z Województwem Małopolskim i Muzeum Historii Polski

Wydarzenia związane z transformacją 1989 i polską sceną polityczno-gospodarczą

1995

- ▶ 24-25 listopada – „Ekologia, demokracja, wolny rynek”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 10-12 marca – „Konstytucja w służbie demokracji”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 4-6 czerwca – „Od komunizmu do demokracji – zagrożenia i szanse”, konferencja międzynarodowa

1996

- ▶ 28 stycznia – „Debata uwłaszczeniowa”, debata publiczna

1997

- ▶ 18 lutego – „Reprywatyzacja w Polsce – historia i stan obecny”, seminarium
- ▶ 27 marca – „Rynek nowych produktów bankowych”, seminarium

- ▶ 4 maja – „Konstytucja 1997 – poprzeć czy odrzucić”, debata publiczna
- ▶ 25 maja – „Wieczór konstytucyjny” – spotkanie polityków i intelektualistów Krakowa z okazji referendum konstytucyjnego, transmitowane na żywo przez TVP

1998

- ▶ 28 listopada – „Bariery rozwoju rynku ubezpieczeniowego w Polsce”, seminarium eksperckie
- ▶ 27-28 czerwca – „Tendencje światowe i zmiany na wschodnio-europejskim rynku bankowym”, konferencja międzynarodowa

1999

- ▶ 6 stycznia – „Rola konkurencji w kształtowaniu i rozwoju polskiego systemu bankowego”, seminarium eksperckie
- ▶ 27-28 czerwca – „Tendencje światowe i zmiany na wschodnio-europejskim rynku bankowym”, konferencja międzynarodowa
- ▶ 29 listopada – „Kara śmierci”, debata publiczna

2001

- ▶ 1 grudnia – „Tempo harmonizacji polskiego prawa z ustawodawstwem wspólnotowym”, seminarium eksperckie

2002

- ▶ 14 czerwca – „Offset – szansa dla polskiej gospodarki”, konferencja międzynarodowa

2003

- ▶ 8 maja – „Partnerstwo publiczno-prywatne: niedoceniony instrument rozwoju gminy”, konferencja ogólnopolska

2005

- ▶ 2 czerwca – „Po co Polakom dwie konstytucje?”, debata

2015

- ▶ 30 września – „Frankowicze: społeczno-gospodarcze skutki polskiego boomu kredytowego”, III konferencja we współpracy z Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie

„Europa dla młodych”

2021

- ▶ 18 listopada – Pierwsza debata z cyklu „Europa dla młodych” pt. „Rządy prawa: Polska i Unia Europejska na kursie kolizyjnym?”, we współpracy z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce, przy udziale Instytutu Studiów Europejskich Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz EU3D
- ▶ 3 grudnia – Druga debata z cyklu „Europa dla młodych” pt. „Bezpieczeństwo za prawa obywatelskie. Naprawdę tego chcemy?”, we współpracy z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce
- ▶ 6 grudnia – Trzecia debata z cyklu „Europa dla młodych” pt. „Recepta na zdrowie” we współpracy z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce
- ▶ 20 grudnia – Czwarta debata z cyklu „Europa dla młodych” pt. „Migrować czy zostać? – o unijnym rynku pracy z perspektywy młodych” we współpracy z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce przy udziale Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie

„Patent na Polskę”

2021

- ▶ 29 czerwca – DEBATA: „Czy polska szkoła kształci analfabetów przyszłości?”, on-line

- ▶ 29 listopada – DEBATA: „Kto zjada nasze podatki? Rachunek zysków i strat młodego pokolenia”, on-line, we współpracy z Instytutem Obywatelskim
- ▶ 7 grudnia – DEBATA: „Powietrze po krakowsku”, on-line, we współpracy z Urzędem Miasta Krakowa

2022

- ▶ 3 marca – DEBATA: „Zielona transformacja – r(ewolucja)?”, on-line, we współpracy z Instytutem Obywatelskim
- ▶ 30 czerwca – DEBATA: „Armata czy klawiatura?”, on-line, we współpracy z Instytutem Obywatelskim
- ▶ „Po drugiej stronie ekranu”: „Fałszywe informacje, uzależnienia, cyberprzestępstwa, co czyha na nas w sieci?”

2023

- ▶ „Our Freedom and Yours – Euro-Atlantic Forum on Democracy and Security” – we współpracy z Fundacją Konrada Adenauera, Kwaterą Główną NATO

Indeks osób

- Abramowicz Bogusława 82
Appathurai James 50, 57
Bachulska Alicja 23, 72
Baczyński Jerzy 6-8, 71
Balcerowicz Leszek 32-33, 49, 72
Bańkowicz Marek 82
Baranowski Michał 22-23, 72
Barański Andrzej 82
Bartoszewski Władysław 33, 49, 72-73
Benz Joanna 78
Biden Joe 19, 26
Bielacki Aleś 61
Bieńkowska Elżbieta 78-79
Borowiecki Ryszard 81
Brok Elmar 57
Brona Adrian 24
Brzeziński Marek 15-16, 70
Brzeziński Zbigniew 33-34, 48-49,
70-72
Buła Piotr 82
Buras Piotr 24, 27, 72
Burek Michał 82
Buzek Jerzy 50
Carter Jimmy 33
Castle Marjorie 8, 11
Chochół Andrzej 81
Chromniak Ewa 82
Chrzanowski Wiesław 33
Clinton Bill 31, 55-56
Cywiński Piotr 75
Cziomer Erhard 48
David Dominique 19-21, 58, 71
de Hoop Scheffer Jaap 50, 53
Długosz Andrzej 82
Dowgielewicz Mikołaj 55
Draga Sonia 78
Edward, książę Edynburga, hrabia
Wesseksu 50
Fasslabend Werner 22-23, 71
Frasyniuk Władysław 32

Freudenstein Roland 22-23, 72	Kissinger Henry A. 34-35
Fried Daniel 19-21, 71	Klich Bogdan 19, 21, 32, 34, 48-49, 65, 71, 81
Fyderek Łukasz 8, 11, 24-25, 27-28, 69	Klich Jacek 82
Gacek Urszula 16, 18, 78, 82	Kobylec Dorota 83
Gas Paulina 82	Koj Aleksander 81
Gawin Tadeusz 61	Kołodziej Katarzyna 83
Gawlikowski Grzegorz 82	Kołodziejczyk Piotr 56
Genscher Hans-Dietrich 33	Komorowski Bronisław 49
Geremek Bronisław 33, 39, 49, 64	Kosiniak-Kamysz Władysław 78
Gil Weronika 82	Kowalow Sergiej 38
Girard Delphine 78	Kozłowski Krzysztof 33, 39
Giscard d'Estaing Valery 33	Kozyrev Andrei 39, 62
Gizbert-Studnicki Paweł 82	Koźmiński Jerzy 71, 73
Glińska Olga 82	Krasowskaja Iryna 61
Górniak Jarosław 71	Krzysztofiak Krzysztof 83
Górski Piotr 48	Kudzko Alena 19, 21, 72
Grabiński Tadeusz 81	Kułakowski Jan 51
Grand Camille 10-11, 13, 50, 72	Kunaszyk Rafał 83
Gregosz David 14-15, 72	Kurek Sebastian 83
Gronkiewicz-Waltz Hanna 78	Kuroń Jacek 38
Gruszcak Artur 22-23, 71-72, 82	Kurski Jarosław 8-9, 11, 71
Grzybowski Marian 33	Kurtyka Janusz 76
Gutman Israel 77	Kwaśniewski Aleksander 49
Hall Aleksander 33	Lassota Józef 33
Hitler Adolf 26	Leader Damian 61
Hodges Ben 10, 13, 72	Lempart Marta 78
Ilves Toomas Hendrik 49	Lichnerowicz Agnieszka 8, 11
Jakimowicz Aleksander 83	Link Lenczowski Jakub 83
Jankowski Dominik 16-18, 72	Lipiec Grzegorz 83
Janukowycz Wiktor 61	Łukasiewicz Piotr 19, 21, 24, 26-27, 71
Jedlicki Jerzy 33	Łukaszenka Aleksander 60
Jelcyn Borys 59	Mach Zdzisław 82
Kieres Leon 76	

Macierewicz Antoni 26	Portnikov Vitalij 61
Małecki Jan 33	Potocki Antoni 82
Mazowiecki Tadeusz 59	Pöttering Hans-Gert 6-7, 9, 50, 70
Mazur Stanisław 71, 81	Prawda Marek 79
Michalski Jacek 82	Przychodniak Marcin 23
Miklaszewski Stanisław 82	Pszczel Robert 10, 13, 23, 27
Mikułowski-Pomorski Jerzy 33, 81	Pucek Zbigniew 33
Milewski Jerzy 33	Putin Władimir 11-12, 20
Morawiec Katarzyna 83	Rasmussen Anders Fogh 50
Musiół Karol 55, 81	Rey Paweł 82
Nałęcz Daria 75	Rudnicki Zbigniew 82
Napoleon Bonaparte, cesarz Francu- zów 26	Saakaszwili Micheil 49
Nemyria Hryhorij 61	Sarnecki Paweł 33
Niestrój Roman 81	Saryusz-Wolski Jacek 33
Nikel Rolf 16-18, 72	Schevczenko Irena 83
Nowak Wojciech 81	Segda Dorota 78
Nowak-Jeziorański Jan 33, 37, 47-49, 52, 63	Shwan Gesine 75
Obama Barack 19, 56	Sieprawska Anna 83
Ogrodziński Piotr 34	Sikorski Radosław 53
Olechowski Andrzej 33, 39, 49, 62	Skąpska Grażyna 82
Olśzański Tadeusz 63	Skórzyński Zygmunt 33
Olszowska Karolina Wanda 24, 27, 72	Skubiszewski Krzysztof 33, 49
Osiniak Andrzej 83	Smolar Eugeniusz 16, 18, 72
Ożóg Tomasz 83	Sokołowski Andrzej 83
Parczewska Lucyna 83	Sonik Rafał 82
Pelczar Andrzej 33, 81	Stalin Józef 20
Pieronek Tadeusz 49	Stewart Karen 61
Pietrzyk-Reeves Dorota 14-15	Stoltenberg Jens 16, 72
Piwowarczyk Irena 83	Stróżyk Jarosław 10, 12-13, 72
Popiel Jacek 81	Strzała Marek 82
Popowski Maciej 79	Styrna Dariusz 83
	Suver Akkan 14-15, 72
	Syryjczyk Tadeusz 39

Szafran Grzegorz 83	Vershbow Alexandr 50, 58
Szklarczuk Marta 78	Wałęsa Lech 49, 55, 57, 59
Szuskiewicz Stanisław 60	Wende Edward 33
Szymańska-Klich Anna 6, 32, 42, 48, 55, 63, 69, 82	Woźniakowski Henryk 82
Tarasiuk Borys 61	Wróblewski Jerzy 75
Trump Donald 19	Wróblewski Wojciech 82
Truszczyński Jan 51	Wygnański Jakub 14-15, 72
Tsybukh Olena 10, 12-13, 72	Wysocka-Schnepf Dorota 6, 9
Turowicz Jerzy 33, 39	Zaborowski Marcin 72
Tuska-Kawa Agnieszka 6, 8-9	Zamarlik Monika 83
Udowenko Hennadij 37	Zdebski Andrzej 82
Unger Leopold 52	Ziejka Franciszek 81
	Ziółkowski Janusz 33

Spis treści

Euroatlantyckie Forum Demokracji i Bezpieczeństwa. Wolność Nasza i Wasza. Kraków, 10-11 września 2023	5
Powstanie – Międzynarodowe Centrum Rozwoju Demokracji	31
Pierwsze konferencje i droga do pracy badawczej	37
Kamienie milowe – Konstytucja 1997, przystąpienie Polski do NATO, referendum akcesyjne do Unii Europejskiej	41
Fundacja Instytut Studiów Strategicznych	45
Najważniejsze programy badawcze ISS a wydarzenia w Polsce i na świecie	47
Trzydziestolecie działalności ISS – Euroatlantyckie Forum Demokracji i Bezpieczeństwa: Wolność Nasza i Wasza	69
Inne programy ISS	75
Ludzie Instytutu Studiów Strategicznych	81
Kalendarium programów	85
Indeks osób	107

Niniejsza publikacja jest zarówno podsumowaniem, jak i świadectwem ostatnich 30 lat działalności Instytutu Studiów Strategicznych, założonego w 1993 roku pod nazwą Fundacja „Międzynarodowe Centrum Rozwoju Demokracji”.

Pragniemy przypomnieć o najważniejszych wydarzeniach, które miały miejsce podczas dotychczasowej działalności Instytutu – o celach i dążeniach Fundacji, projektach i działaniach, które przyczyniały się do ich realizacji.

Publikacja ta jest również podziękowaniem składanym wszystkim, którzy współpracowali z Instytutem, bez których wkładu wypełnienie jego misji nie byłoby możliwe.

<https://akademicka.pl>

ISBN 978-83-8368-141-2

9 788383 681412

